

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

JÓ SZERENCSE T!

Borbála Nap 2022

A 2022. évi Szt. Borbála napi országos központi ünnepség – egy már réginek mondható tradíciót követve - a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH), Stefánia úti épületének dísztermében került megrendezésre az Energiaügyi Minisztérium (az ágazat irányításáért felelős minisztérium), a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (bányafelügyeleti hatóságként az ünnepi helyszín házigazdája), a Magyar Bányászati Szövetség (MBSZ), a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ), valamint a Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) rendezésében.

Az ünnepi elnökségben helyet foglalt Steiner Attila energiaügyi államtitkár úr (Lantos Csaba energiaügyi miniszter úr képviseletében); Dr. Fónagy János gazdaságfejlesztési miniszterhelyettes; Dr. Bíró Marcell SZTFH elnök; Homonnay Ádám MBSZ elnök; Rabi Ferenc BDSZ elnök; Dr. Hatala Pál OMBKE elnök; Dr. Zoltay Ákos az MBSZ főtitkára, az ünnepség levezetője. A Magyar Himnusz közös elénekzése után Steiner Attila államtitkár mondott ünnepi beszédet, majd Dr. Fónagy János

miniszterhelyettes és házigazdaként Dr. Bíró Marcell SZTFH elnök köszöntötte a résztvevőket. A bányászati szervezetek részéről Homonnay Ádám MBSZ elnök, Dr. Hatala Pál OMBKE elnök és Rabi Ferenc a BDSZ elnöke köszöntötte az ünnepség résztvevőit. Az ünnepi beszédekét követően – a hagyományokhoz híven - kerültek átadásra a kitüntetések. (A kitüntetettek névsorát lapunk 3. oldalán olvashatják!) Ezután az MVM által szponzorált művé-

szek előadásában „Ünnepi dallamok” következtek. Boccherin A-dúr szonátáját adta elő Hartmann Domonkos Péter friss Junior Prima-díjas csellóművész, és Pál Olivér csellóművész. Az ünnepség hivatalos része a „Bányász himnusz” és a „Kohász himnusz” közös elénekzésével zárult, majd állófogadásra hívták az ünnepség résztvevőit. (Az alábbiakban az ünnepi beszéd és három ünnepi köszöntő szerkesztett változatát olvashatják! – A szerk.)

Steiner Attila ünnepi beszéde

Tisztelt elnök urak, alelnök úr, főtitkár úr, tisztelt elismerésben részesülők és tisztelt jelen levők! Engedjék meg, hogy az Energiaügyi Minisztérium nevében köszöntsem Önöket. Mint azt bizonyára Önök is tudják, ez év december elsejétől működik az energiaügyekkel foglalkozó minisztérium, ami ebben az energetikai helyzetben, amikor egész Európa a szankciók kapcsán szenved, egy nagyon fontos lépés volt a kormányzat részéről. Engedjék meg, hogy Lantos miniszter úr üdvözlétét is tolmácsoljam Önöknek. Amit szeretnék mindenképpen kiemelni, hogy a futball világbajnokság idejét éljük, s arról szoktunk beszélni, hogy tízmillió

futballszakértő van Magyarországon, most itt az energiaválság hatására mindenki energiaügyi szakértőnek is tartja magát. Azt gondolom, hogy nagyon könnyű a jól fűtött, meleg szobákból gondolkodni az energiaügyi helyzetről, viszont ami igazán fontos és amiért szeretnék ma Önöknek köszönetet mondani, az az elvégzett munka. Hogy ebben a nagyon kiélezett helyzetben is végezték a munkájukat és biztosították azt, hogy Magyarország energiaellátása stabil lábakon áll. Azt gondolom, hogy erre a télrre Magyarország felkészült, és úgy futunk neki ennek a télnek, hogy mindent megtettünk annak érdekében, hogy ne legyenek ellátási zavarok az országban. Ez amúgy Európa más részeire nem teljesen mondható el. Hogy friss élményeimet megosszam Önökkel, a héten Sziójártó miniszter úrral Brüsszelben tartózkodtunk, ahol továbbra sem tettek le a gáz-ár sapka ötleteről. Nem sikerült elfogadni az ötletet, viszont jövő héten ismét napirendre kerül ez a kérdés, s mivel nem egyhangú, hanem kvázi két-harmados döntéshozatali eljárásban dől el, nagy valószínűséggel valamilyen ár-sapkát el fognak fogadni. Ilyen körülmények között kell helytállni, s ebben az új helyzetben rendkívüli módon felértékelődik a magyarországi energiaforrások szerepe. Az új Energiaügyi Minisztériumnak is ez az egyik fő missziója: Magyarország energiaellátását hogyan tudjuk erősíteni.

Ezzel kapcsolatban már hoztunk pár döntést a kormányzat részéről és a jövőben is tervezünk további döntéseket hozni. Nagyon fontos a hazai szénvagyonnak a kérdésköre. A Mátrai Erőmű minél nagyobb kapacitáson történő üzemelése, s egy ilyen helyzetben nagyon fontos, hogy a Paksi Atomerőmű stabilan működjön, nagyon fontos a hazai szénhidrogén készleteink minél hatékonyabb kiaknázása, és potenciálisan a kitermelés ütemezésének a növelése, annak érdekében, hogy minél kevésbé függjünk az akár ezer-kétezer kilométerről érkező fosszilis energiahordozóktól. S ezek mellett természetesen a megújuló energiák felfedezésével is szeretnénk tovább menni, de én az gondolom, hogy mindegyik lábra szükség van ahhoz, hogy Magyarország közép és hosszú távon stabil ellátásbiztonsági lábakon álljon. A Kormány célkitűzése, hogy ezekre a területekre még nagyobb fókuszot fog helyezni, s az Energiaügyi Minisztérium jó letéteményese annak, hogy ezeken a területeken sikereket érjünk el. Ehhez a kormányzat, illetve a Hivatal döntései csak egy keretet adnak, viszont a megvalósítás az részben az Önök kezében van. Ehhez szeretném felajánlani a tárcánk nyitottságát, illetve kooperációs készségét, annak érdekében, hogy ezeket a feladatokat, közösen, meg tudjuk valósítani. Ilyen szellemben kívánok Önöknek méltó ünneplést mára, s gratulálok az eddig végzett kiváló munkájukhoz!

Kell-e Magyarországnak a nyersanyag-kitermelés?

Az Európai Bizottság 2023 márciusában benyújtja kritikus vagy helyesebben a stratégiai nyersanyagokról szóló törvényt, amely reményeink szerint lehetőséget ad az európai nyersanyag-kitermelés növelésére. A nyersanyagok alapvető fontosságúak az európai ipar és ipari munkavállalók számára. A munkahelyekre gyakorolt hatása nyilvánvaló, mert Európában több mint 30 millió munkahely van a feldolgozóipari ágazatokban, de bányászat is közvetlenül kb. 350 ezer munkahelyet biztosít. Sajnos a bekövetkezett háború rávilágított, hogy a beszállítói értékláncok is felülvizsgálatra kell, hogy kerüljenek, a termelés megköveteli a biztosabb nyersanyag-ellátást. Ezek minden eddiginél fontosabban az Európai Unió által kitűzött zöld- és digitális ellátás szempontjából. Európa azonban nagymértékben függő jelenleg néhány kulcsfontosságú nyersanyag tekintetében, ami megkérdőjelezi önállóságát, de bizonyos szempontból a célként kitűzött átmenetet is. Sajnos az is bebizonyosodott, hogy Európa energiaellátásában a 40%-os orosz földgázfüggőség ellátási problémákat okozhat, növelheti a villamos energia árakat. Ezért az európai kitermelő iparágban az ágazati szociális párbeszéd bizottság munkáltatói szervezetei (Európai Fém- és Ásványbányászati Szövetség – Euromines, Európai Szén- és Lignitszövetség – Eurocoal, Európai Ásványkitermelő Szövetség – UEPG, Európai Ipari Ásványok Szövetsége – IMA-Europe, Európai Káliumkitermelők Szövetsége – APEP) és az industriAll Europe, az Európai Szakszervezeti Szövetségünk támogatta a Bizottság kezdeményezését és erős, koherens együttműködésre szólította fel a témakörben a Bizottságot. A szociális partnerek megállapodtak abban, hogy a fenntartható nyersanyag feltárásban, kitermelésben, finomításban, feldolgozásban és újrahasznosításban jó munkakörülményeket, biztonságosabb és egészségesebb környezetet kell biztosítani, tisztességes bérekkel. A hazai kitermelésre vonatkozó nemzetközileg alkalmazott és elismert környezetvédelmi előírások biztosíthatják a környezet megővését, a környezetszennyezés megelőzését, a biológiai sokféleség és vízkészletek megőrzését, amennyiben lehetséges, az európai szinten elfogadott CO2 kibocsátás csökkentésével. A szociális partnerek jelezték, hogy az EU-nak szüksége van egy uniós nyersanyag ügynökségre, irányításra, amelynek feladata a modern geológiai információk koordinálása, a konkrét nyersanyag- és bányászati projektek azonosítására és támogatására a tagállamokban. Az összehangolt fellépés és adatcsere a feltárási projektekben fontos lehet, akárcsak az európai geológiai potenciálra vonatkozó tudásbázis kiépítése és az európai bányászati támogatási bázis létrehozása. Felhívták a figyelmet, hogy az ásványkincsek feltárására irányuló beruházások hiányoznak, a későbbi hosszadalmas, előre nem látható bonyolult engedélyezési eljárások akadályozzák a bányászati projektek megvalósítását az EU-ban. A nyersanyag-projektek engedélyezési folyamatainak egyszerűsítése és működési kereteinek optimalizálása a törvény legfőbb prioritása kell, hogy legyen. A környezet- és természetvédelmet a nyersanyag kitermeléssel össze lehet hangolni, mert a nyersanyagok nélkül a környezetvédelmi célok megvalósítása sem sikerülhet. Ezt a célt szolgálhatja a körforgásos gazdaságra történő összpontosítás, a másodlagos nyersanyagok felhasználása, beleértve a bányászati hulladékokban rejlő lehetőségeket is. Természetesen a tárgyalásokon a tagállamokból érkezett szakszervezeti képviselők közül is álló munkavállalói oldal jelezte azt is, hogy szükséges a kollektív tárgyalások feltételeinek biztosítása és a szociális jövőképnél ki kell terjednie a munkavállalók készségeinek javítására, a megfelelő oktatásra és a képzésre. A nyersanyag-kitermelés és az újrahasznosítás tevékenységekben dolgozók munkahelyi egészségvédelme és biztonsága a munkáltatók fontos feladata. A szakszervezeti oldal támogatta, hogy a munkáltatókkal történő szociális párbeszéd és a megállapodások irányuljanak az új, fenntartható munkahelyek létrehozására, a megfelelő munkakörülmények biztosítása mellett a munkavállalói jogok védelmére is kerüljön hangsúly. Kérdésként adódik, hogy Magyarország milyen mértékben és módon tud bekapcsolódni az európai nyersanyagkitermelő-ipar jövőbeni lehetőségei kiaknázásába, részt vesz-e a közös döntések kialakításában, az Euro Geo Surveys (Európai Geológiai Szolgálat) tevékenységében? A nyersanyag-kitermelés magyarországi jövőképét az érintett szakmai szervezetek bevonásával a felelős minisztériumnak, kormányzatnak ki kell alakítania. Beruházások csak abban az esetben várhatóak – mivel a bányanyitás jelentős tőkebefektetést igényel, amely hosszabb idő után térül meg -, amennyiben kiszámítható beruházást ösztönző szabályozási környezet kerül kialakításra. Várhatóan előzetesen egyeztetett beruházások esetén európai források is megnyílhatnak. A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének álláspontja szerint a megszűnt magyarországi földalatti szénbányászat, az eltűnt ércbányászat, a csökkent kitermelési volumen után a környezeti hatásokat is figyelembe vevő, az ellátásbiztonságot javító és fenntartható bányászati munkahelyeket teremtő új beruházások lehetnek képesek a magyar feldolgozóipar nyersanyag igényének részbeni, hazai forrásból történő kielégítésére. Ez javíthatja az ország külkereskedelmi egyenlegét és ami számunkra nagyon fontos, a szakmakultúra megőrzését. A 2022. évi Borbála napi ünnepségeknek talán ez lehet a legfontosabb üzenete. Rabi Ferenc

Dr. Biró Marcell ünnepi köszöntője

„Tiszteljétek a bányászokat, ők a haza szívéhez legközelebb vannak, mert a föld kebelében dolgoznak.”

Üdvözlöm Önöket a 2022. évi Országos Borbála Napi ünnepségen. Külön megtiszteltetés és öröm számomra, hogy a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága adhat otthont a rendezvénynek, egy nagy múltra visszatekintő szakma képviselőinek. A mindannyiunk számára kedves mondatok Jókai Móról származnak. Az írófejedelem az Útleírásokban ír így az ősi szakmakultúra művelőiről. Azóta sok minden történt itt a Kárpát-medencében. Száz évvel ezelőtt Nagybánya az ország határain kívül rekedt, a bányászat pedig, harminc évvel ezelőtt, Magyarországon is inkább a bányászok szívében keresett menedéket. Ami maradt, ugyanakkor, nem kevés. A bányászat összetartó, régbe nyúló szép tradíciókkal bír. A magyar föld kincsei napjainkban is több mint ötezer családnak biztosítanak munkát és megélhetést. Amikor Magyarország jövőjének építéséről beszélünk, a magyar bányászat és földtan egyedülálló szakértelme megkerülhetetlen. 2022 január elsejétől ezeknek a területeknek a felügyelete – az országgyűlés döntésének megfelelően – a Hatósághoz került. Ekkor még senki nem számított arra, hogy két hónapra rá

kitör a szomszédunkban zajló háború, amely alapjaiban rengeti meg az európai kontinens ellátási szükségét. Ha baj van, cselekvőképességünk felértékelődik. A Hatóság a 2022-es esztendőben próbálta kivenni a részét az ellátási feladatokból. Mindenekelőtt mérlegelni kellett saját erőforrásainkat. Az építőipari javaknak a termelés mellett az ország területén könnyebben, gyorsabban elérhető erőforrások felhasználása jelenti az azonnali kitörési pontokat. Barnaszén, szénhidrogén. Magyarországon a széntermelés a rendszerváltoztatás óta fokozatosan csökkent. Ugyanakkor hazánk kiemelkedően nagy szénvagyonra stratégiai partnerként lehetőséget teremt a hazai energetikai ellátásbiztonság kockázatainak csökkentésére. Legyen szó lakossági, vagy akár közintézmények ellátásáról. Az ellátásbiztonság érdekében került napirendre a magyar szociális tűzifa és szénprogram. Az ellátásbiztonság megőrzése érdekében, azt gondolom, minden lehetőséget meg kell vizsgálni a hazai energiapotenciál hatékony kihasználására. Álláspontom szerint a magyar családok védelme, az ellátásbiztonság megerősítése azt kívánja, hogy az ásványi anyag potenciállal rendelkező területeken vizsgáljuk felül azokat az előírásokat, amelyek adott esetben korlátozzák ezen nyersanyagok hatékony termelését. Mint az Önök számára is ismert lehet, Magyarország területén ezen a 93 ezer négyzetkilométeren mintegy 36%-a számít bele az ökológiai folyosóba a Natura 2000 alá esik az ország területének 22%-a. Azt hiszem van lehetőség arra, hogy kifejezetten az ellátásbiztonság biztosítása érdekében, az Unió szabályozással összhangban, lehetőséget teremtsünk arra, hogy ebben a veszélyhelyzetben, időlegesen, ezen szabályokat úgy könnyítsük, hogy az szolgálja az ellátásbiztonságot.

Az energiahelyzet veszélyeit illetően az energiaügyi miniszter szisztematikusan dolgozik a megoldáson, amelynek célja a hazai szénhidrogén kitermelés évi másfélmilliárd köbméterről kétfélmilliárd köbméterre való fokozása. Minél nagyobb hazánk energia szuverenitása annál kevésbé vagyunk kitéve külső konfliktusok veszélyének, annál nagyobb Magyarország ellenállóképése.

Ezen túlmenően a Kárpát-medencében a geotermikus gradiens mértéke a világátlag másfélszerese. Magyarország különösen jó a megkutatott területek tekintetében. Gondoljunk most arra, hogy a szénhidrogén-bányászat keretében kb. 9000 fűrásnyi jut az elmúlt időszakban, ezen túlmenően pedig 1700 termálkútnyi jut és kerül részletes dokumentálásra. Bár Magyarországon a geotermikus hőfelhasználás 2010 óta négy és félszeresére nőtt, azonban 2020-ban Magyarország hőenergia termelésének csupán 5,6%-át biztosította geotermikus forrásból. A hazai bruttó villamos áram termelés csupán 3 ezrelékét adja a geotermikus termelés.

A bányászatról szóló törvény módosításával a geotermikus energia kutatásának, kinyerésének és hasznosításának engedélyezése a Hatósághoz került. Számításaink szerint Magyarország 2030-ra éves szinten már akár másfélmilliárd köbméter földgáz kiváltását teremtheti elő geotermikus energia hatékonyabb felhasználásával, de van olyan számításunk is, amely ezt a másfélmilliárd köbmétert is meghaladja.

Új engedélyezési rendszert hoztunk létre, amely kiszámíthatóvá, tervezhetővé teszi a geotermikus beruházásokat. Létrehozuk a geotermikus klasztert, amely egy asztalhoz ülteti a geotermikus energia kinyerésében érdekelt vállalkozásokat, önkormányzatokat, vagy éppen ipari parkok építetőit.

Hölgyeim és Uraim! Mikor visszatekintünk a mögöttünk álló időszakra, azt látjuk, hogy a szuverenitásunkra leselkedő veszélyek sohasem szűnnek meg, legfeljebb más formában térnek vissza. Európa ma az elhúzódó háború borzalmaival és az arra válaszul bevezetett brüsszeli szankciók következményeit szenvedti. A kontinensen drasztikusan emelkedtek az energiaárak. Több tagállamban komoly energiaválság van, ami magával hozta az ellátási láncok elszakadását is. A magyar állam egy cselekvő állam, amelynek asztalán a kihívások leküzdésére konkrét megoldások vannak napirenden. Ahogy erre a koronavírus-válság során meghozott stratégiai intézkedések is rávilágítottak: amit ma Magyarországon látunk az nem más és

nem kevesebb, mint a cselekvő állam modelljének gyakorlati alkalmazása. Ezzel együtt fontos kiemelni, hogy egy adott intézkedés sem lehet sikeres azon elkötelezett magyarok nélkül, akik hazájuk érdekeit szakmájukban, a legnehezebb időszakban is töretlenül képviselik. Olyan, a haza üdvére cselekvő állampolgárok nélkül, mint Önök.

stratégiát alkossunk nemzeti önrendelkezésünk hosszú távú megőrzése érdekében. Önök nélkül nem beszélhetünk a bányászat és földtan jövőjéről, bányászat és földtan nélkül pedig nem beszélhetünk Magyarország jövőjéről. Ezúton is köszönöm Önöknek alázatos munkájukat, meggyőződésem, hogy közösen a jelenlegi kihívásnak is siker

Lelkiismeretes munkájuk ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy feltárjuk, s a haza szolgálatába állítsuk a föld mélyében rejlő kincseket, és hogy közösen

rül megfelelnünk. Számítunk Önökre a jövőben is.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket! Jó szerencsét!

Homonnay Ádám ünnepi köszöntője

Tisztelt ünneplők, kedves kollégák! Hatalmasat fordult a világ egyetlen év alatt. Tavaly ilyenkor még a járvány okozta egészségügyi válsággal, illetve az azt követő gazdasági helyzettel voltunk elfoglalva, az idén pedig már egészen más problémák foglalkoztatnak minket. Egy új, hosszú évek óta nem tapasztalt esemény járta be a világot, az orosz-ukrán háború. Senki, én magam sem gondoltam volna, hogy a szomszédunkban háború tör ki. Sajnos ez ma mindennapjaink valóságává vált. Mindennap hallunk róla és szembesülünk vele. Azon túl, hogy együtt élünk vele és lehetőségeinkhez mérten támo-

gatjuk rászoruló embertársainkat, emlékezzünk meg azokról is, akik ezekben a vészterhes időkben is a helyi bányákban, kohókban dolgoznak. A háború hatásait érzékeljük mi is. A folyamatosan emelkedő infláció mindenkinek szembetűnő, s nincs olyan nap, amikor ne hallanánk az ellátásbiztonság fontosságáról.

Egy ilyen helyzetben ismét reflektorfénybe kerül és felértékelődik közösségünk, mivel a magyarországi bányásztársadalomra rendkívüli feladat és felelősség hárul. A mi feladatunk, hogy amennyire csak tudjuk, mérsékeljük az akadozó, kiszámíthatatlan energia- és nyersanyagimpothatusait. Tudom, hogy ez a rendkívüli feladat rendkívüli kollégákat és erőfeszítéseket kíván, nem kímélve az egész bányásztársadalmat. Viszont azt is tudom, hogy a mi, több évszázados hagyományokkal rendelkező, közösségünk képes megbirkózni ezzel a kihívással, ahogyan ezt tette az elmúlt évek krízishelyzetében is.

Ahogy ezt tavaly is kifejeztem: számítok minden vállalkozásra, munkavállalóra és kollégára, hogy stabilan tudjuk tartani az ország energia és nyersanyag ellátását, ahogy ezt eddig is tettük. Együtt sikeresen ki tudunk lábalni ebből a helyzetből is, erősítve közösségünket, annak értékeit és hírnevét, valamint a magyar gazdaságot.

Azonban nem szabad elmennünk egy nagyon fontos, szintén összefogást igénylő szituáció mellett. Az elmúlt évek transzformációs kezdeményezései, a

jelenlegi krízishelyzetben, mintha valamelyest veszítettek volna aktualitásukból. Ez teljesen érthető, mivel jelenleg a mindennapi szükségleteink biztosítása, a jelen társadalmi rend fenntartása az elsődleges dolog, ami a szemünk előtt zajlik. Mindamellett nem szabad megfeledkeznünk a hosszabb távon előttünk álló kihívásokról sem.

Az emberiség ökológiai lábnyomát csökkenteni kell, ahol csak tudjuk, de itt sem szabad túlzásokba esnünk. Ahogy azt a Brundtland Bizottság 1987-ben megfogalmazta: a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyeit arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket. Ebből is látszik, hogy ez nem a teljes lemondásról szól, hanem egy olyan rendszerről, ahol nem a túlfogyasztás dominál, hanem a mértéktartás.

A bányásztársadalomra, ebben az olvasatban is fontos feladat hárul, mivel ahhoz, hogy az energiaátmenetet zökkenőmentesen tudjuk teljesíteni továbbra is szüksége lesz a világnak, az újra hasznosítással együtt is, azokra a nyersanyagokra, amit mi, csakis mi tudunk biztosítani. Mindezek mellett pedig fel kell készülnünk az átalakulásra, a megújulásra. Természetesen igyekeznünk kell ezt minél környezetkímélőbb módon tenni, ahogy ezt már tettük többször is a múltban. Az előttem elhangzó beszédekben is volt néhány gondolat, ami mindezt erőteljesen alátámasztja.

Egész közösségünknek kívánom,

hogy képesek legyünk arra, hogy az a stabil pont maradjon, ami orosz-lánrrészt tud vállalni az előttünk álló kihívások megoldásában, és egy prosperáló, új időszakban is a társadalom meg-

becsült tagja lehessen.

Ezúton szeretnék kiemelten szívból gratulálni mindazoknak, akik a mai napon elismerésben részesülnek. Jó szerencsét!

Rabi Ferenc köszöntője

Nagyon nagy megtiszteltetés, hogy a Borbála napi ünnepségen köszönhetem a jelenlévőket. Úgy gondolom, hogy ez az ünnepségsorozat - itt, a földtudomány házában, körbe véve azokkal a tárgyi emlékekkel, amelyek a bányász szakma tudását reprezentálják -, ez egy felemelő pillanat. A Borbála ünnepségeknek az egyik üzenete mindig az volt, hogy a

bányász, aki a föld alatt dolgozott, s aki különböző, bányabeli történeteket hallgatott, amikor megreccsent a szénfal, vagy egyéb más ásványi nyersanyag, akkor kapaszkodókat keresett és ezeknek a kapaszkodóknak az egyike volt az a hit, hogy valakihez lehet szólni, valakihez lehet imádkozni. Ez adott erőt, s ez szakmai ünnepségünknek egyik alapja, amely a Németalföldről elterjedve Magyarországon is termékeny talajra talált.

Ami pedig a bejelentéseket illeti, amelyek megszülettek a mai napon az ásványi nyersanyag-hasznosításról. Jövő év márciusában az Európai Bizottság elfogad majd egy állásfoglalást a kritikus stratégiai nyersanyagokról és ahhoz próbálnak anyagi eszközöket is rendelni, hogy ezek az elképzelések váljanak gyakorlattá. A bányászok azt kérdezik tőlünk, a Mátrában, Visontán, Göngyösön: meddig tudnak dolgozni, milyen körülmények között, milyen feltételekkel? Ugyanez megjelenik a kőolaj- és földgázbányászatban is, megjelenik az egyéb más nyersanyagoknál és gondolom a kohászatnál is.

Én azt kívánom, hogy legyen ez a gyakorlat sikeres, kísérje a bányászok további életét is a jó szerencse!

Kitüntetettjeink

Lantos Csaba energiaügyi miniszter a 2022 évi Szt. Borbála nap alkalmából miniszteri elismeréseket adományozott.

Szt. Borbála érem (bányász):

Bella Zoltán a MOL Nyrt. Somogy Régió Vezetője. **Bereczki László** a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, Ásványi Nyersanyagkutató és Geofizikai Főosztály főosztályvezetője. **Biró Attila** a Magyar Földgáztároló Zrt., Hajdúszoboszló Földalatti Gáztároló tárolóvezetője. **Boros Dénes DUSZÉN** Kft. ügyvezető igazgatója. **Chován Péter** az FGSZ Földgázszállító Zrt., Hálózat és Rendszerirányítás, Karbantartás Irányítás és Technológia Fejlesztés osztály távvezetékdiagnosztikai szakértője. **Csábrádi Attila** az MVM Mátra Energia Zrt. Bükkábrányi Bánya vezető elektrikus. **Dr. Máthé Zoltán** a Mecsekérc Zrt. Környezetvédelmi Igazgatóság

Vizsgálólaboratórium tudományos főmunkatársa. **Dr. Milota Katalin** a MOL Nyrt. KTD Kutatási Technológiák és Szolgálat kutatási geológus-specialistája. **Nagy Levente Attila** az SZTFH Országos Bányakapitányság Veszprémi Bányafelügyeleti Osztály bányafelügyeleti ügyintézője **Németh László Ferenc** a Geo-Triplán Mérnöki Stúdió Kft. ügyvezetője. **Rédei Róbert** az MVM Mátra Energia Zrt. Visontai Karbantartás-Előkészítő Osztály kiemelt szakértője. **Szabó Monika** a TDE Services Kft ügyvezetője. **Tompa Richárd** a COLAS Északkeleti Kft., Központi Labor minőségellenőrzési vezetője. **Vargha Viktor** az ARGON-KER Kft. Hejőpapi X. Kavicsbánya ügyvezetője. **Dr. Zajzon Norbert** a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar intézeti tanszékvezetője, habilitált egyetemi docens.

Szt. Borbála érem (kohász):

Bolla Sándor Győri SZC Lukács

Sándor Járműipari és Gépészeti Technikum és Kollégium szakoktatója. **Kondás Béla** a Thyssenkrupp Materials Hungary Zrt. üzletági minőségirányítási vezetője. **Szücs Zoltán** a Martin Metals Kft. műszaki vezetője.

Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült:

Beóthy-Fehér Szabolcs a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete tanácsosa, nemzetközi titkára. **Bertaldó Imre** a KÖKA Kft. komlóli andezitbánya bányavezetője. **Dósa István** az MVM Mátra Energia Zrt. Bükkábrányi Termelési Osztály aknásza. **Gacsályi Márta** a BVH Szilárdásvány-bányászati üzletág központi referense. **Hegedűs Attila Imre** az MFGT eszköz és készletgazdálkodási vezetője. **Dr. Hegedűs Péter** a Nitrokémia Zrt. Környezetvédelmi Igazgatóság kiemelt projektmérnöke. **Herczeg Zsuzsa** az O&GD Central Kft. portfólió és marketing menedzsere.

Mizsák Sándor a Perlit 92 Kft. műszaki igazgatóhelyettese. **Nagy László** az MB 2001 Olajipari Szolgáltató Kft. Csövezőkulcs-kezelő Részleg operátora. **Pap Tibor** a HEXUM Földgáz Zrt. Algyő műszakfelelőse. **Parti János** a Rotary Fűrési Zrt., Beszerzési szervezet senior beszerzési specialistája. **Dr. Selmeczi Ildikó Sarolta** az SZTFH Földtani Igazgatóság, Földtani Főosztály, Földtani és Laboratóriumi Osztály földtudományi szakreferense. **Sütő Róbert** a GEOINFORM Kft. operatív támogatás és karbantartás vezetője. **Szabó Nándor** a MOL Nyrt. kontrolling business partnere. **Szegediné Szabó Katalin** a Vértesi Erőmű Zrt. környezetügyi vezető szakértője.

A 2022 évi Bányásznap alkalmából adományozott „Kiváló Bányász kitüntető cím”:

(utólag történő átadása)

Elek Sándor a HEXUM Földgáztároló Zrt. termelőmeste-

re. **Madarasi László** a KÖKA Kft. Miskolc Mexikóvölgyi Kőbánya bányamestere.

„Bányász Szolgálati Oklevél” 60 éves szolgálatért.

Nagy László MB 2001 Olajipari Szolgáltató Kft. Csövezőkulcs-kezelő Részleg operátora.

Bányász hagyományok ápolása

Vetélkedő Tatabányán

A bányász szakmakultúra tradícióinak megőrzése és tovább adása, mindig fontos része volt a szakszervezeti munkának, de nagy hangsúlyt fektettek/fektetnek erre különösen azok a települések is, ahol már nincs termelő munka, de az emberi emlékezet, s e helységek

vezetői nem felejtik el, hogy lakóközösségük mi mindent köszönhet az iparág-nak. A tárgyi emlékek – melyeknek hű őrzői a helyi múzeumok, emlékszobák,

vagy éppen egy régi lezárt vágatszakasz a korabeli munkaeszközök kiállításával – mellett nagyon hangsúlyos szerepet kapnak a bányászemlékezet megtartásában azok a kezdeményezések, amelyek a fiatalok bányászidentitását hivatottak átörökíteni.

Erre a legjobb példa a tatabányai.

2007-től, immáron hagyományt teremtve, minden évben megrendezik a városi általános iskolák és a középiskolák tanulói részére, „Bányász hagyományok ápolása” címmel azt az alulról felmenő rendszerben felépülő vetélkedőt, amely az ősi szakmában való jártasságot méri és ismeri el.

A döntő, minden alkalommal, a Szent Borbála ünnepség előtti napon kerül lebonyolításra. Az idén az általános iskolákból tizenhárom három fős csapat a középiskolákból tizenkilenc három fős csapat vett részt a megmérettetésen.

Tíz feladatlapot kaptak, amit egy

megadott idő alatt kellett kitölteni, a helyes válaszok pontokat értek, amiket a végén összesítettek.

Külön díjazták az általános iskolásokat és külön a középiskolásokat. Ajándékot mindenki kapott és kategóriánként az első három csapat lett díjazva.

Az általános iskolások közül első

helyezést ért el a Bányászlám-ások csapata, második lett a Gyémántok, míg harmadikok a Bányászlányok.

A középiskolásoknál első lett a Császár sarjai csapat, második a ME-DA-BÁ, és harmadik helyezett pedig a PROTEIBOR.

Külön köszönet illeti a szervezőket, név szerint Horváth-Simon Ivettet, Kósa Krisztinát Császár Istvánt és Szatmári Zsuzsannát.

A december 4-ei megemlékezésen, a Borbála szobornál, az Oroszlányi Bányász Nyugdíjas Szakszervezet és az OMBKE vezetősége nevében Torma Lajos OBEDSZ elnök köszöntötte a megjelenteket.

Az alábbiakban az ő ünnepi beszédéből idézünk.

„Oroszlány város képviselő testületének korábbi döntésének köszönhetően 2017-ben került ide a Szent-Borbála szobor, mely jól tükrözi, hogy főleg a szénbányászatra épült város, a bányabezárását követően is méltó helye lehet a tisztelet-adásnak. Természetesen nagy öröm az is, hogy az idei évben befejezésre került, a volt XX-as aknaüzem területén lévő Bányászai Múzeum felújítása. Talán az sem véletlen, hogy november végén Novák Katalin Köztársasági

Elnökasszony is megtekintette a múzeumot. A jövőben kitűnő helyszíne lehet a nagyobb létszámot igénylő rendezvények lebonyolításának. Ezért nem adjuk fel azt a közös célt, hogy ott is elhelyezésre kerüljön az a Szent-Borbála emlékmű, ami korábban a Márkushegyi bányauzemben volt. Rendkívüli volt 2021-ben a Szent-Borbála napi ünnepségünk, hiszen a hazánkat és az egész világot sújtó COVID járvány komoly veszteséget hozott. Idén is sok kiváló bányász kollégát veszítettünk el, de a bányász szakmai múlt, a bányászathoz fűződő szokások, fontos része a megemlékezés. Jó példa erre a Bányász Koncert és Fesztiválzenekar újévi koncertje, a

Oroszlányi Borbála ünnep

Mazsorett csoportok rendezvényei, a Bányász népdalkör de a sport területén is számos hagyományörző rendezvény van Oroszlány városában. A vértanúhálált halt Szent Borbála a tizennégy segítő szent egyike, a bányászok, kohászok, tüzérök, építésszek, tűzserészek, ágyú-és harangöntők védőszentje. A nemzetközi elnevezése Szent Barbara. Mi magyarok a Szent Borbálához imádkozunk. Most is csak reménykedhetünk, hogy a kialakult háborús helyzet minél előbb véget érjen és legyen béke a világban!”

A beszédet követően a Bányász Szakszervezet, az OMBKE és Oroszlány város képviselő testülete nevében koszorú, mécsesek elhelyezésére került sor.

Torma Lajos
OBEDSZ elnök

Mátrai helyzetkép

Beszélgetés Kovács Jánossal, a MVM Mátrai Energia Zrt BDSZ titkárával

- *Elég régen veszél részt a BDSZ munkájában ahhoz, hogy be kellene téged mutatni olvasóinknak, de talán nem ismert minden apró részlet a szakmai, szakszervezeti múltadból, ezért indokolt a kérés: beszélj néhány mondatban arról, hogy miként kezdődött találkozód a bányászattal, illetve a szakszervezeti mozgalommal.*

- 1978-ban kezdtem a szakmunkás tanulmányaimat a 215-ös számú szakmunkásképző intézetben, Vörösmajorban, mint hegesztő. A Mátrai Szénbányák ecséi külfejtéses üzeménél voltam szerződéses tanuló, szakmai gyakorlaton. 1979-ben a Szakma Kiváló Tanulója versenyen indultam, s a harmadik helyen végeztem. 1980-ban tettem szakmunkásvizsgát, s a Mátrai Szénbányák Külfejtéses Bányüzemében a kotrószerelő műhelyben helyezkedtem el, mint hegesztő. Közben – mivel erre felkérték - a celagyártásnál is kipróbáltam magam. A Paksi Atomerőműhöz gyártottuk a cellákat. Rá két évre hegesztő minősítést szereztem Dunajvárosban. 1987-ig dolgoztam Ecséden, onnan, elsősorban a jobb kereseti lehetőség reményében – ma már úgy értékelem, hogy sajnos – elmentem egy pesti kft-hez, ahol a mátravidéki erőművet bontottuk. Végül, 1991-ben, mégis Visontabányán kötöttem ki. A hibaelhárító műhelyben dolgoztam hegesztőként. Akkor még együtt volt a hibaelhárítás a rukkolorészleggel, s én sokat besegítettem nekik oxigénezni, így utóbb át is kerültem ahhoz a részleghez.

- *Hogyan alakult a szakszervezeti pályád?*

- 1995-ben lettem szakszervezeti bizalmi, a rukkolorészlegnél, majd 2002-ben a 2-es szak főbizalmijává választottak. Utána üzemi tanácsstag és központi üzemi tanácsstag lettem. Közben gépmesterré neveztek ki a rukkolorészlegnél. 2010-ben, miután megnyertem a főbizalmi választást, a kollégák javaslatára elindultam a Visonta bányai szakszervezeti titkári választáson, ahol több jelölt közül a küldöttek nekem szavaztak bizalmat. Ezt a pozíciót - amelyre 2015-ben újraválasztottak - jelenleg is betöltöm. Üzemi tanácselnök és központi üzemi tanácsstag is vagyok. Tizenkét éve vagyok a BDSZ elnökségének tagja, s mintegy tíz éve a BDSZ bányászati segélyalap bizottság elnöke. 2021-ben volt a ME Zrt BDSZ központi vezetőségválasztása, azóta a titkári pozíciót – mivel az addigi titkár Pápis László, sajnálatos betegsége miatt, lemondott – én töltöm be. Két nagy alapszervezet tartozik ide, a bükkábrányi és a Visonta bányai.

- *Menjünk vissza jó tíz évet az időben. Hány tulajdonosa volt ez alatt az idő alatt cégnek?*

- Akkor az RWE egy német energiacég volt a tulajdonos. Nevezhetném ezt a korszakot „boldog békeidőknek” is, hiszen a cég helyzete konszolidált volt, nem kellett nagy gazdasági kihívásokkal szembenéznünk. Aztán úgy

alakultak a dolgok, hogy ők jobbnak látták, ha kivonulnak a cégből. Ekkor úgy tudtuk magyar tulajdonba kerülünk, ami be is következett, Mészáros Lőrinc, ismert üzletember vette meg a ME Zrt-t. Aztán ő is túladott rajta, s most állami tulajdonban vagyunk, a Magyar Villamos Művek tulajdonában. Persze a tulajdonosváltások alkalmával mindig előállt bizonytalanság, amely az emberekben rossz érzéseket keltett, hiszen felröppentek hírek, hogy az egyik bányüzemet megszüntetik, s egybányás művelésre térünk át, ami, mondanom sem kell, a tömeges elbocsátás képét vetítette elénk. Szerencsére ez a veszély, ami a jelent illeti, elmúlt, mert a kétbányás művelés mellett döntöttek, igaz hogy csökkentett termeléssel számoltak, aminek mi nem örültünk, mivel más munkarend lett kialakítva, aminek a következménye 30% pótlék csökkenést eredményezett. Az akkori információink, hogy 2025-ig mind a két bánya fog termelni. De azóta megjelent egy kormányrendelet is, amely szerint meg kell vizsgálni a két bánya – fokozott lignittermelés mellett – 2029-ig hogyan milyen feltételekkel tudna működni. Ezt jövő év júniusáig ki kell dolgozni. Az emberek körében nagy megnyugvást okozott a bejelentés, hiszen ez egy időre biztos munkahelyeket jelent a számukra. Ugyanakkor nehézséget okoz, hogy a foglalkoztatottak korát illetően mindkét telephelyen előregedett a létszám. Fontos megjegyezni, hogy 2012. január 1-vel megszűnt az úgynevezett „30 éves szakmai nyugdíj” lehetősége, amely alapján a külszínen dolgozók elmehettek nyugdíjállományba. Most olyan dolgozóink vannak egyre többen, akik hatvanévesen is arra kényszerülnek, hogy nehéz fizikai munkát végezzenek, holott erre az egészségi állapotuk már nem teszi őket alkalmassá. Az erős igénybevételtől derék, hát, térdkárosodást szenvedtek, régen otthon lenne a helyük, de kényszerből, csökkent munkajuttatásért kell használniuk. Nem mindegy, hogy a nyolcvankilós görgőt cserélni kell, akkor a harminc-harmincötéves, vagy a hatvan-hatvankét éves kolléga próbálkozik vele. Jogos az igény arra, hogy ezek az emberek valamilyen formában korábban mehessenek nyugdíjba. A szakszervezet a BDSZ országos testületeinek közreműködésével – dacára annak, hogy állandóan akadályokba ütközik – nem adja fel a harcot, hogy ez az akut probléma megoldódjon. Jelenleg a cég stabilan működik, de az 5:2-es munkarenddel sok jó szakember kollégánk elment, leszámolt, s az ő pótlásuk nem egyszerű dolog. Vesszünk fel új kollégákat, de nekik se rutinjuk, se tapasztalatuk, se helyismeretük nincs, több idő kell ahhoz, hogy felvegyék a munka tempóját. Pillanatnyilag nincs ennél égetőbb probléma a két telephelyen.

- *Mondj néhány szót a szakszervezeti struktúráról.*

- A visontai és a bükkábrányi területen is működnek bizalmi csoportok. Minden

területnek választott tisztségviselője van. A két bizalmi testület tagjai közül választanak tagokat a szűkített bizalmi

küldött testületbe, ami a két telephelynek a munkavállalóiból áll. Ők alkotják a ME Zrt BDSZ középszerv testületét. A legfelső döntési szerv a bizalmi küldött testület. Ez 21 fő, melynek tagjai a MEK Kft, illetve a nyugdíjas kollégák képviselői is. Évente egyszer ülésezik, illetve szükség szerint, mert pl. amikor a bértárgyalás folyik, s a fejleményeknek megfelelően döntéseket kell hozni, akkor összehívjuk a testületet. Alulról felfelé születnek a döntések. A két telephely testületei döntenek első szinten, s a küldöttjeik ezt képviselik a középszerv testületében. Majd a középszervben megvitattott és kialakított közös álláspontot visszük tovább a bértárgyalásokra.

- *A tulajdonosváltások milyen hatással voltak a Kollektív Szerződésre? Kellett-e miatt módosítani?*

- A KSZ-ünk jelenleg is élő, naprakész, ha szükséges, a felmerülő változásokat igyekszünk rögzíteni. Példaként hozom fel, hogy a munkáltató a létszámleépítésknél a közös megegyezést szorgalmazta, de mi azt mondtuk, hogy mondjon fel, mert a kollektív megállapodásunk nagyon előnyösen szabályozza a munkavállalók számára a végkielégítés összegeit. A munkáltató úgy gondolta, hogy a Munka Törvénykönyve szerinti kifizetéseket alkalmazzák, ami persze sokkal kevesebb volt, mint a mi megállapodásunkban leírtak. Akinek 2012 előtt megkötött KSZ-e van, arra az abban foglaltak az irányadóak, s mi ehhez tartjuk magunkat. Jelenleg is folyik egy peres eljárás ezzel kapcsolatban, mely a teljes támogatásunkat élvező a sérelmet elszenvedő munkavállaló oldalán.

- *A BDSZ deklaráltan fontos feladata a tagszervezés, a szakszervezeti létszám növelése, hiszen ez az érdekérvényesítés hatékonyságának az alapvetése. Ti – az előbbieken elmondott nehézségek közepe – milyen eredményeket tudtok felmutatni?*

- Természetesen a taglétszám növelése a mi munkánkban is a középpontjában van. Nagy felelősség hárul e tekintetben

a bizalmi kollégákra, akik a munkahelyeken közvetlen kapcsolatban állnak a kollégákkal. Speciális helyzet az, például, hogy több olyan régi kollégánk van, aki annak idején kilépett a szakszervezetből, mert vélt, vagy valós sérelem érte, ami miatt neheztel a helyi érdekképviselőre. Róluk sem szabad lemondanunk, ez nem intézhető el egy kézlegyintéssel. Nincs olyan sérelem, amit ne lehetne orvosolni. Velük le kell ülnünk egy tisztázó beszélgetésre, hogy megkeressük a közös megoldást a problémájukra, s hogy újra bizalommal legyenek irányunkban. Az ő megnyerésük fontos feladatunk. Ami az új belépőket illeti. Sajnos a szükségesnél többször találkozunk olyannal, aki egy-két hét után úgy dönt, hogy mégsem itt képzeli el a jövőjét, de volt olyan is, aki felvette a munkaruhát kiment a területre, körülnézett és már fordult is vissza. Na, az ilyenekkel nem tudunk mit kezdeni, mint jövőendő taggal. Ezt elkerülendő, mi várunk egy-két hetet, az új belépőknél, s csak ezután keressük meg, beszélgetünk el vele, tájékoztatjuk a szakszervezet nyújtotta védelemről, lehetőségről, s megválaszoljuk a kérdéseit. Hagyunk időt arra, hogy átgondolja, s utána döntson. Különben az 5:2-es munkarend következtében meginduló kilépési hullámot sikerült megállítanunk. A jelenlegi taglétszámunk négyszáz fő, s ezen felül a visontai alapszervezetbe belépett mintegy huszonhárom fővel a TOP-NET Kft, ez egy külső takarító cég. A szervezettségünk olyan hetvennyolc-nyolcvan százalékos. Mindent megteszünk azért, hogy a szakszervezet vonzó lehetőség legyen, s itt elsősorban az érdekegyeztetés során elért eredményeinkre gondolok, de igyekszünk minél többet adni a tagjainknak. Vannak olyan juttatások, amik az idén emelésre kerültek, s ennek fő oka az elszabadult infláció, az energia árak lakosságot sújtó drasztikus drágulása. Próbálunk ezeken a megnövekedett anyagi terheken enyhíteni. Tudjuk, hogy a probléma ezzel nem oldódik meg, de egy ilyen helyzetben bármilyen segítség jól jön, ha figyelembe vesszük, hogy a bérek sem verdesik a plafont. A bérszínvonal mértéke is ludas abban, hogy nem tudunk megtartani embereket, mert, ha azt mérlegelik, hogy ugyanezt a pénzt, kevesebb, könnyebb munkával máshol is megkereshetik, máris nem felénk billen a mérleg nyelve. A környékünkön számtalan olyan cég működik – felsorolni is sok -, ahol kedvezőbbek a munkakörülmények és a bérvizonyok.

- *Ebben a meglehetősen kifizetett gazdasági helyzetben, megvannak a lehetőségeitek, eszközeitek arra a hagyományos szakszervezeti feladatra, amely a tagjaitok pihenését, szórakozását, kikapcsolódását szolgálja?*

- Az eszközeink, lehetőségeink megvannak. Ha az üdültetést vesszük, van lehetőség a pihenésre Abádszalókon, és a Zsóri üdülőben is. Ez utóbbról el kell mondanom, hogy egy nagy vihar jelentős károkat okozott, amit társadalmi munkával hoztunk helyre, de az is hoz-

zártartozik, hogy az üdülő kihasználtsága nagyon csekély, így testületi ülésen is foglalkoztunk a jövőjével, s már az is felmerült, hogy értékesítjük, persze ha megfelelő árat kapunk érte. Le is bonthatnánk, hogy helyére egy korszerűbb, téliestett épületet húzzunk fel, de ami a cég működésének végső határidejét illeti, annyi időre már nem célszerű nagyobb összeget befektetni erre a célra. Ha itt bezárásra kerül sor, számolnunk kell azzal, hogy nem mindenki talál majd megfelelő munkát magának, s akkor ez az összeg az ő megsegítésükre fordítható. Visszatérve az üdültetésre, élni tudunk a BDSZ nyújtotta lehetőségekkel is, mint pl. Hajdúszoboszló, vagy éppen Balatonföldvár. A közelmúltig rendeztünk majálisokat is, szép számú résztvevővel, de mióta az 5:2-es munkarendben működünk, s így hétfőgén is sokan dolgoznak, ezért le kellett mondanunk erről a rendezvényről. Az erre fordított összeget támogatásként adjuk tagjainknak, hogy más kulturális rendezvényre el tudjanak menni. Színházi előadásokra gyakran szerveztünk résztvevőket, s bár a Covid két éve alatt ez szünetelt, most felújítottuk ezt a hagyományt, a BDSZ középszerv égisze alatt százhusz jegyet szereztünk a Turay Ida színházba, s mindkét alapszervezetünk képviselteti magát az előadáson. Jövőre – ha nem szől közbe olyan esemény, mint a vírusjárvány – még több színházlátogatást fogunk programba venni, mert azt tapasztaltuk, hogy erre nagy az igény. Ha a testületeinktől megkapjuk a támogatást akkor 2-3 napos külföldi kirándulást is szeretnék szervezni.

- *A hagyományos bányászrendezvények – Bányásznapi, Borbála Nap – gondom, továbbra is megtartjátok.*

- Ezek tradicionális ünnepek. Visontabánya Gyöngyösön, míg a Bükkábrányi üzem az ottani sportpályán rendezte és rendezi meg a Bányásznapot. Hozzá tartozik, hogy mintegy két éve a menedzsment úgy döntött, hogy társasági szinten rendezik meg, finanszírozzák, így mi részt vesszünk, de nem szervezzük ezeket az eseményeket. A Visontai megemlékezés tavaly a Markazi tó partján, volt, az idén Visonta településen. Több kritika is elhangzott ezzel kapcsolatban, s összehasonlítva a gyöngyösi helyszínnel, az akkori, ottani programok kaptak több „szavazatot”. De ez már nem a mi kompetenciánk, mi örülünk annak, hogy még mindig van Bányásznapi. Támogattuk a kollégákat, hogy a Bányásznapi rendezvényen a szakszervezet tagjaink gyermekei térítés mentesen legyenek vendégül látva. Magam részéről pedig mindent megfogok tenni, hogy a kollégákkal karöltve minél jobb eredmény érjünk el az évvégi és a jövő évi bértárgyalásokon. Természetesen ehhez minden tagunkra szükség van mert jó eredmény elérni csak együtt egységesen lehet.

- *Köszönöm a beszélgetést!*

Hámori István Péter

Jubilálókat köszöntöttek

Az Oroszlányi Bányász Nyugdíjas Alapszervezet vezetőségének nevében Dancs József elnökségének fogadta a jubilálókat, majd Cservenák Erzsébet két szívhez szóló verset mondott az egykori volt jubiláló bányászoknak és a jelenlévőknek.

Ezt követően Torma Lajos OBEDSZ elnök köszöntőjében kitért az Oroszlányi Bányászat 85 éves kerek évfordulójára (1937), kezdetére, mely megalapozta a város jelenlegi helyzetét. Beszédében elmondta, hogy az Oroszlányi Bányász Szakszervezet megalakulásának is kerek évfordulója van. 1957-ben alakult és indult el az emberek érdekében végzett szakszervezeti munka.

A szakszervezetben eltöltött több évtizedes tagsági munkát köszön-

juk, az 50, 60, 65, 75-éves tagoknak. Ezért Jubileumi Emléklapokat és Emlékkorsókat adott át az OBEDSZ elnöke.

Kiemelte Nagy Istvánné 75 éves szakszervezeti tagságát, de természetesen minden jubilálóknak nagyon jó egészséget és az ünnepi ebédhez jóétvágyat kívánt.

Ezt követően egy kis vendéglátásra, a fehér asztalnál kötetlen beszélgetésre került sor. Ahol felidézésre kerültek a régi bányász élet dicső múltjának személyes emlékei is.

Végezetül mindenki a Bányász köszönnel búcsúzott el.

Jó szerencsét!

Oroszlány 2022. szeptember 21.

Torma Lajos
OBEDSZ elnök

A bányászok munkájára mindig szükség lesz!

Villám-körkép iparágunkról az érdekvédelem tükrében

- *A szénnek az energiatermelésben, a fűtésben betöltött szerepe jelentősen csökkent hazánkban. A termeléshez szükséges bányák száma alátámasztja ezt a megállapítást? – kérdezem Rabi Ferencet a BDSZ elnökét.*

- Magyarországon a földalatti barna- és feketeköszén bányák bezártak, az utolsó bánya a Márkushegyi bányauzem volt, Oroszlány város vonzáskörzetében, Pusztavámon. Szénkülfejtéses művelésben két jelentősebb termelő bánya maradt, Visontán és Bükkábrányban. Lignitet bányásznak, éves szinten 5-6 millió tonna mennyiségben. Ennek a meghatározó részét az MVM Mátra Energia Zrt. hőerőmű blokkjaiban használják fel villamosáram-termelésre és kb. 5-600 ezer tonnát a lakosság ellátására, vagyis kommunális célokra értékesítenek. Az erőmű a magyar villamosáram-termelés több mint 10%-át tudja biztosítani, természetesen hazai tüzelőanyagra támaszkodva. Kéntelenítő berendezés működik az erőműben már több mint tíz éve, komoly problémát okoz a gazdálkodásban a széndioxid-kvóta vásárlás a megnövekedett árak miatt. A két külfejtéses bánya mellett kisebb termelési volument - kb. 100 ezer tonna – biztosít a Borsod megyében Felsőnyárad település mellett működő külfejtés. Barna kösenet termel, első sorban lakossági célokra, de erőművi felhasználásra a termelésben keletkező porszén felhasználható. A kitermelt mennyiséget a jövőben ellátás biztonsági okokból szeretnék a jövőben kb. háromszorosára emelni.

A Dunántúlon működő dudari bánya első sorban környezetvédelmi célokra termeli a szenet jelentős huminsav

tartalma miatt. A kitermelt szén mennyisége energetikai szempontból nem meghatározó. A globális energia válság a szén beszerzési árát is hat-hétszeresére emelte, egész Európában jelentős kereslet alakult ki.

- *A szénbányák újra nyitásának kormányzati víziója nem szól a rendelkezésre álló, munkaképes bányászokról, akik nélkül elképzelhetetlen bármiféle bányamunka.*

- A jelenlegi magyarországi bányaipari munkák elvégzéséhez szakképzett munkaerőt nagyon nehezen lehet találni. A szilárd ásványbányászati vājár képzés megszűnt, iskolarendszerben bányaművelő oktatás zajlik. Az elmúlt évben hét fő kapott szakmunkás végzettséget, mert nagyon nehéz a duális szakképzéshez a munkahelyek biztosítása, illetve a bányász szakma az elmúlt évtizedben éppen a bányabezárások miatt is a szülők is és a fiatalok számára nem elég vonzó. A KSH jelentés szerint 6200 fő dolgozik a bányászat, köfejtés ágazatban, ennek körülbelül kétharmada fizikai munkakörökben. A bányászok kiemelt bérezése megszűnt, nagyobb részt az idősebb korosztály maradt a munkavégzésre. Elsősorban azt a veszélyt érezzük, hogy a földalatti bányászat szaktudása eltűnik az utolsó ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező ötven év feletti korosztállyal, de ez a veszély fennáll a külszíni szénbányászattal kapcsolatosan is.

- *A megkutatott hazai földben meglevő szénvagyon hasznosításának lehetősége vonzóvá teheti újra a bányász szakmát?*

- A bányászat egyidős az emberiséggel és egyidős is marad. Az ásványi nyersanyagok hasznosítására szükség van és szükség lesz, a bányászok

termelték ki és termelik a jövőben is. Természetesen az változik, hogy mely nyersanyagok kapnak prioritást a termelésben és változik a kitermelés technológiája is. A kérdés az, hogy Magyarországon lesz-e végre összehangolt, a nemzetgazdasági érdekek egészét figyelembe vevő ásványi nyersanyag hasznosítási cselekvés. Magyarország ásványi nyersanyagokkal közepesen ellátott ország, viszont az energiamérlegünk 70%-a külföldi beszerzésekhez kötődik. Szakszervezetünk európai és hazai szinten egyaránt képviseli, hogy a szénvagyon felhasználását környezetbarát módon kellene megoldani, hiszen elsősorban ez az energiahordozó található Európában. Azok az új tisztaszén technológiák, amelyek idáig kísérleti jelleggel működtek, nem lehettek versenyképesek, a megváltozott piaci viszonyok között viszont már segíthetik az energiaellátás biztonságát, a kiszámítható árakat és minimális szennyező anyaggal terhelnek a környezetet. A modern bányászati technikákhoz, a kitermelő iparág új termékeinek bányászatához szükséges szaktudást kellene átadni a fiataloknak, jelezve, hogy a termelésben is szükség lesz a munkájukra. De kellenek a kiszámítható foglalkoztatási viszonyok, tisztességes, a szakma nehézségét tükröző jövedelmek. Ezek biztosítása esetén lehetne újra vonzó a bányász szakma.

- *A jelenlegi nehéz társadalmi viszonyok között is van mód a közösségi színterek működtetésére, s a hagyományápolásra?*

- A magyar szakszervezeti mozgalomban a BDSZ a volt munkavállalók és részben családtagjaik, szimpatizálók bevonásával több, mint tízezer tag-

díjfizető tagot tudhat a soraiban. Ennek egyik magyarázata a bányász munka szükséges sajátossága, a társra, a pajtásra történő odafigyelés a munkavégzés során. Ez jelentős közösségformáló, szolidaritást teremtő erő volt, amely a mai napig hat. A bányászszakszervezet az elmúlt évszázadban folyamatosan segítette a kulturális, a szabadidő sport, a versenysport ösztönző tevékenységét, művelődési intézmények, sportegyesületek támogatásával is. A nyugdíjas közösségek, a bányász amatőr művészeti csoportok a mai napig a volt bányász településeken jelen vannak, a hagyományörzésben jelentős szerepet töltenek be. Akárcsak a szakmai ünnepek. A Borbála napi rendezvények a vallási gyökerekhez nyúlnak vissza, amikor a bányász a földalatti munka veszélyei között kereste a bányászok védőszentjének védelmét. A bányásznapi ünnepségek az ötvenes évektől a bányász települések kiemelkedő eseményei voltak, a társadalom elismerése az ország energiaellátását biztosító, veszélyes munkát végzőkre irányult. Ugyancsak a közösséget erősítő hagyományok közé tartozik a selmecbányai, az első európai bányászati akadémián kialakított összetartást biztosító magatartásforma. Kezdeményezői voltunk, hogy minden bányásztelepülésen a bányászati múlt-ra vagy jelenre vonatkozó emlékmű, harangjáték, vagy csille elhelyezésére kerüljön sor. A BDSZ ezeket a hagyományokat tudatosan őrzi és ápolja.

- *Milyen aktuális feladatok állnak ma az érdekvérvényesítés fókuszában?*

- Az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetségével együttesen veszünk részt a villamosener-

gia-ipari ágazati párbeszéd munkában, aláírója az ágazati kollektív szerződésnek, bérmegállapodásnak. Munkahelyi szinten mindenhol rendelkezünk kollektív szerződéssel. A legfontosabb szakszervezeti feladatok egyike ezeken keresztül kiszámítható viszonyok teremtése a szakszervezeti tagok, a munkavállalók részére. Ehhez kapcsolódnak a megkezdett bértárgyalások, azok összes nehézségével együtt. A 2022. évre vonatkozóan alacsonyabb inflációs várakozások mellett kötöttük meg a bérmegállapodásokat, ezért a legtöbb munkavállaló számára reálkereset csökkenés következett be. Ennek kompenzálása, illetve a jövő évre várható magas infláció jelentős szakszervezeti erőfeszítéseket igényel, tárgyalások sorozatát vagy szükség esetén nyomásgyakorlást is. Szeretnénk ágazati és munkahelyi szinten is elfogadható megállapodásokat kötni a munkáltatói partnereinkkel.

Mivel a BDSZ tömöríti a könnyűipari munkahelyi szakszervezeteket is ott a legaktuálisabb feladatunk a bérmegállapodások megkötése mellett a tagszerzés a könnyűipari ágazati megjelenés erősítése.

Támogatjuk a konföderációnk a Magyar Szakszervezeti Szövetség aktuális törekvéseit.

Tagjai vagyunk a globális és az európai ipari szakszervezeti szövetségeknek (industriAll Global, industriAll Europe), az európai kitermelő iparági, bőr, textil, cipő ágazati párbeszéd bizottságokban, ezekben az évzáró, értékelő, illetve az iparágakra vonatkozó aktualitásokat, kihívásokat egyeztetjük és alakítunk ki közös platformokat.

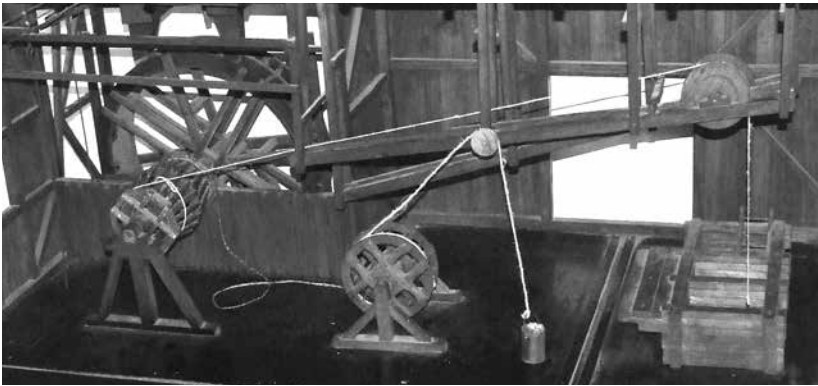
- HIP -

Magyarországi Bányászati Múzeumok VI.

Rudabányai Bányászati Múzeum (Korábban Érc- és Ásványbányászati Múzeum)

Rudabánya története összeforrott a hazai vasércbányászat történetével, ám kevesek előtt ismert, hogy a XIV-XV. században itt is – hasonlóan a környező bányásztelepülésekhez – a réz- és az ezüstbányászat volt az elsődleges. Ennek köszönhetően Rudabánya bányavárosi rangra emelkedett. Jelentőségét bizonyítja, hogy még maga Luxemburgi Zsigmond király is megfordult itt. A hét felső-magyarországi bányaváros szövetségének okirata 1487-ben a harmadik, tehát előkelő helyen említi Rudabányát.

A XVI. században az érctelepek kimerülése, a török dúlás miatt a település elvesztette jelentőségét, jobbágyfaluvá süllyedt. A vasérc jelenléte már ekkor is ismert volt, de az értékesebb réz- és ezüstérc miatt nemigen foglalkoztak vele. Jelentősége a XVIII. században nőtt meg, amikor is az újjáéledő gazdaság, az ipar egyre több nyersanyagot igényelt. Annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az 1770-es évek végén, 1800-as évek elején létesült ómassai és újmassai kohók, majd az ózdi vasgyár igényeiről, a Felvidékről nehezen beszerezhető alapanyagok kutyatt a Magyar Királyi Földtani Intézet kutatásai alapján megnyitották a rudabányai vasércbányákat. Gróf Andrássy Manó bécsi bankárok közreműködésével létrehozta a Borsodi Bányatársulatot 1880. február 4-én, amely célja elsődlegesen a borsodi ércbányák nagyüzemmé fejlesztése volt.

Az évszázad vége felé a rohamosan fejlődő hazai ipar egyre több bányászkezet kívánt. Ekkor kezdődött az a betelepülés, amely megkészezte Rudabánya lakosságának számát. S míg 1880-ban csak 32 idegen ajkú élt a településen, egy évtizeddel később már több mint 400 németajkú és 118 szlovák embert számlálnak meg a népszámláláson. A betelepülés oka az volt, hogy a Felvidékről a Dobsinához tartozó, de eddigre kimerült kobaltbányák személyzetét sikerült Rudabányára csábítani. Ebben nem csak szakértelmük játszott szerepet, hanem anyanyelvük is: a német érdekeltségű rudabányai ércbánya vállalat szívesen alkalmazott olyan embereket, akik beszélték a nyelvet. A Dobsináról származó németiséget „bulénemek” nevezik.

A bányavállalat 1928-tól a már évszázados múlttal rendelkező Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. tulajdona lett, majd 1945-ben államosították.

A trianoni országvesztés után Rudabánya maradt az ország egyetlen vasércbányája. A II. világháború után nagy ívű fejlesztések történtek, 1962-ben ércdúsító mű kezdte meg működését.

Az 1970-es évektől aztán a vasércbányászat egyre veszteségesebbé vált, végül a bánya 1985-ben bezárt. Ma egy több mint 60 méter mély, tisztavízű tó, és a településen több mint 5 évtizede működő, egyedülálló értékeket bemutató bányászati múzeum őrzi az egykori rudabányai vasércbá-

nyászat emlékét.

1956-tól kezdték el gyűjteni a gazdag múltú vasércbánya emlékeit, dokumentációit, ekkor egy ideiglenes kiállítás is nyílt, majd 1965 szeptemberében a Rudabánya bányavárossá nyilvánításának 600. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségek keretében, nyitotta meg kapuit saját épületében a múzeum. Megnyitása után, mint országos gyűjtőkörű múzeum, az összes hazai érc- és ásványbányai emlékeinek a megőrzése, összegyűjtése is feladatává vált. Az adattár több ezer oldal eredeti kéziratot, dokumentumot, valamint fénymásolatot tartalmaz dokumentum, térkép, fotó és tárgyi emlék található, amelyek felölelik a történelmi Magyarország érc- és ásványbányászatának egészét. Ebből az állandó kiállításon a megére vonatkozó anyag egy része szerepel, kiegészülve a szénbányászat újonnan gyűjteménybe került emlékeivel, valamint az intézmény ásvány- és őslénygyűjteményének darabjaival (Földvári Aladár Kiállítóterem).

A múzeumépület bővítését (1967) egy 15 méter hosszú föld alatti bemutatóhely építése (1969) egy különálló ásvány- és őslénytár létesítése (1980) követte. A táro végében egy bányakovács-műhely komplett berendezése kapott helyet.

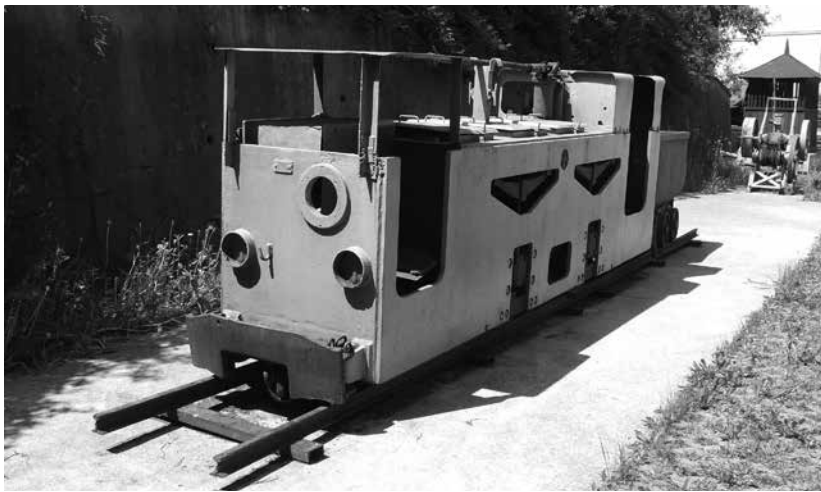
A múzeum több, nagy múltú bányásztelepülésen – Telkibányán, Nagybörzsönyben és Recskén – fiálálékát hozott létre. 1990-től – a korábbi fenntartók, a bányavállalatok megszűnése miatt – a működtetést alapítványi formában látták el, míg 2006-ban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság szervezetébe integrálódott. Az új helyzetnek megfelelő átrendezés előtt a kiállító-épület és környezete is teljesen megújult. A megyei múzeumi szervezet átalakítása keretében 2013. január 1-től Rudabánya Város Önkormányzata kapta meg a múzeum fenntartási feladatait, Bányásztörténeli Múzeum néven.

A múzeum különlegességét az adja, hogy az egyik legnagyobb gyűjteménnyel rendelkező, a bányászat minden részletét bemutató intézményévé vált mesterségünk-

nek. Szinte lehetetlen egy rövid cikk terjedelmében felsorolni mindazt a látnivalót, amit itt megtekinthet a látogató. A működő bányagép makettek mellett kiemelném a „Bányászat a művészetben” kiállításrészt, melynek négy tárlójában, valamint a falakon bronz, réz és vas kisplasztikák, ötvösmunkák, fafaragások, festmények, plakettek, türelemművek, porcelánok stb. gazdag változata található. A jelen sorok írójának a bányászokat ábrázoló számos kerámia és az egykori bányászok kezemunkáját dicséző türelemművek (bányászűvegek) a legkedvesebbek. Kevesen tudják, de az ilyen türelemművek egyik legnevesebb alkotója volt az a Viktor Gyula, aki 1987-től 1989-ig – könyvtárvezetői teendői mellett – a rudabányai múzeum (akkori nevén Érc- és Ásványbányászati Múzeum) igazgatója volt.

A múzeumhoz tartozó Földvári Aladár kiállítóteremben többszáz magyarországi ásvány mellett megtekinthető 5 darab, régebben Magyarországra hullott meteorit is.

A múzeum mögött kialakított mesterséges tóban a hazai érc- és ásványbányászatban használt művelési módok tanulmányozhatók, továbbá egy középkori kovács-műhely teljes berendezése tekinthető meg.

A múzeum 2000 kötetes szakkönyvtárral rendelkezik, amelyben megtalálhatók a legfontosabb hazai és külföldi bányászat-történeli munkák. Az adattárban gazdag kéziratok és nyomtatott anyag van, amely folyamatosan gyarapodik a megszűnt vagy megszűnőben levő üzemekből begyűjtött dokumentumokkal. Mind a könyvtár, mind pedig az adattár a kutatók rendelkezésére áll, és az utóbbi időben egyre többen élnek is ezzel a lehetőséggel.

A múzeum igen fontos szerepet játszik a hazai bányászat történelmének kutatásában és bemutatásában.

Az 1970-es években indították a „Érc- és Ásványbányászati Múzeumi Füzetek” címmel, emellett szükségesnek látták egy évente rendszeresen megjelenő periodika létrehozását, azzal a céllal, hogy a múzeum munkatársain kívül külső kutatók számára is publikálási lehetőséget biztosítsanak. 2004-ben indult az „Érc- és Ásványbányászati Múzeum Közleményei” c. sorozat első száma, majd 2006-ban ennek folytatásaként a „Bányásztörténeli Közlemények” című periodika, amely a múzeum korábbi vezetőjének Hadobás Sándornak a szerkesztésében és odaadó munkájával jelent és jelenik meg. A kiadvány a hazai bányászat legfontosabb történelmi forrása lett az évek során, szerzői között a magyarországi bányásztörténet és a szakmai legkiválóbb szakemberei találhatók meg.

Mednyánszky Miklós

Könnyűipari Szakmai Nap, 2022

Hát újra eljött ez nap is!

A korábbi évek találkozásnélkülisége után, az előző évhez hasonlóan 2022. november 8-án újra találkozhattak a magyarországi Könnyűipar elhivatott és szakavatott képviselői a Bánya-, Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezetének Székházában.

Dr. Kokasné Dr. Palicska Livia szavait hallgathattam a hazai könnyűipar előtt álló kihívásokról, és elsőként most ő

Csatári Attiláné

következett. Az iparágat érintő kihívások mellet a működésben és működtetésben rejlő lehetőségekről kaptunk tájékoztatást a könnyűipar zöld átmenetének folytatásában.

Az ő előadása után következett a délelőtti meglepetés előadója.

A fiatallembert Faragó Tamásnak hívják és a „VENGRU” nevű egyedi táskákat gyártó, magyar vállalkozás egyik alapító tagja. A VENGRU márka fókuszában az egyediséget kedvelő vevők igénye és kreativitása áll. Ehhez egy olyan interaktív weboldalt álmodtak meg (www.vengru.com), ahol a vásárló magának állíthatja be a feltételeket és egy 3D-s tervezőprogram segítségével tervezheti meg a táskája részleteit, így a saját stílusára alakíthatja alapdarabjait.

A sort Dr. Molnár Ernő egyetemi

Döbrenyi Mária

adjunktus folytatta, aki szintén megörvendeztetette a nézőközönséget egy újabb előadással, melyben tájékoztatást adott nekünk Kelet – Közép – Európa változó szerepéről a – nemzetközi rövidítést használva – TCLF szektor termelési hálózatában (Textil – Clothes – Leader – Foot). Előadásának anyagához egy hazai kutatás tapasztalatait használta föl. Kutatótársa Nagy Csongor PhD hallgató volt.

(Dr. Kokasné Dr. Palicska Livia és Dr. Molnár Ernő előadása itt is megtekinthető : <http://www.mksz.org/hu/hir/konnyuipari-szakmai-nap-2022-11-8>).

Szusszanásnyi szünet után újabb előadások következtek.

Érdekes és újszerű előadásban leteztett részünk Huszár Fanni projektvezető részéről, aki a MOME által indított Dress – Coding nevű projektben dol-

Dávid Károly Lászlóné

gozott. Előadásában ötvözve használta a „hagyományos” állóképes diák kivételét, a rögzített médiatartalmakat élénk táro bemutatóval (kép-, video-, és hanganyag), melyek egy részét közvetlenül az internetes linkek megnyitásával érte el.

A projektben okos ruhák tervezésével és szerkesztésével, megalkotásával foglalkoznak. A több éve zajló projekt, az Európai Szolidaritási Testület és a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület által támogatott fejlesztés tervező szakos, valamint MOME design és művészet menedzsment szakos diákok közös munkája.

<https://mome.hu/hu/projektek/dress-coding>

<https://www.facebook.com/dresscodingdesign/>

Az előadások sorát a jómagam által összeállított anyag zárta a következő címmel: „Kreatív-e az Ágazati Készségutazás?” Az előadásban megpróbáltam tájékoztatást adni arról a közel két éves időszakról, melyet a Kreatív Ipari Ágazati Készségutazás tagjaként töltöttem. Igyekeztem bemutatni, hogy ez a szervezet milyen módon próbálja a Könnyűiparból még megmaradt cégek működését azzal támogatni, hogy elősegíti a jól képzett munkaerő képzésére vonatkozó távlati tervek kidolgozását és gyakorlati megvalósítását. A munka nem egyszerű, esetenként olyan helyzetbe kerülnek a tanács tagjai, mint a kerékpárosok ... bármilyen irányba is próbálnak haladni, szembe fúj a szél.

A rendezvény utolsó mozzanataként díjak átadására került sor a szakszervezeti munkában kiemelkedő munkát végző tisztségviselők részére. A díjazottak: Csatári Attiláné (Rózsika); Döbrenyi Mária, és Dávid Károly Lászlóné.

Berényi Attila

Fotó: Berényi Attila és Benkó Tamás

Borbála ág és bergmanli Bányászbabonák, hiedelmek, hagyományok

„Jövője veszik a kornak,
hagyományok, ha elfognak...”
(Szepesi Zsuzsanna: A múlt őrei)

Az, hogy Borbála napján, december negyedikén egy gyümölcsfaágat (Borbála-ág) viszünk be a szobába, vízbe rakjuk, és az karácsonyra virágba borul, mai napig tartom. Még nagymamám tanította, és azóta is teszek cseresznyeágot a szobába. Nem egyszerű itt a paneljaink közepette találni. Most Dávid unokám kapta a feladatot, „szerezzen”, vagyis kérjen ott, ahol kerti munkát végez segítségként!

Azt, hogy mit is jelent a cseresznyeág kivirágzása, sok év után tudtam meg, amikor már érdekelt, honnan ered ez a szép szokás. Szívemhez közel mégis csak a bányászok állnak a nyomdászok mellett, így próbáltam kicsit többet megismerni hagyományaikból. A Borbála-ág, ha kivirágzik, a házban lakó lány a következő évben férjhez megy. Ma már nincs a közvetlen családban lány, aki miatt figyelni kellene, kivirágzik-e az ág. A szokás megmaradt. Jelszám a férjvárási, hiszen minden jeles őszi naphoz kapcsolódott, hiszen nem voltak, anno, társkereső oldalak stb. Csak mondom, a Borbála-ág kihajtott rügyeinek számából a jövő évi termés gazdagságára, illetve szegénységére is következtettek. Ez manapság aktuálisabb!

Volt, ahol kilencféle gyümölcsfaágat tettek vízbe, s mindegyikre egy cédulába rejtett férfinév akasztottak. Karácsony napjáig hajnali mise (roráté) után megöntözték, s amelyik ág legelőször kihajtott, az arra írt név viselője lett a kérő. A csalafinta lányok úgy intézték, hogy elsőként az az ágacska virágozzék, amelyre a szívüknek kedves fiú nevét akasztották.

Mit tudunk a nevet adó szentről Borbáláról? Bevallhatom, én elég keveset. Azt tudom, hogy pogány családból származott, majd keresztény lett, és hitéért szörnyű kínzásokat vállalt, majd apja fejezte le. Minden kínzás ellenére hitét nem tagadta meg. Borbála tisztelete legkésőbb a 9. század óta Keleten és Nyugaton egyaránt elterjedt. A természetet vívott örökös harc, a kockázatos bányászmunka, a sötét tárnák mélye, a félelmek ellen védelmezőt kerestek. Így lett Szent Borbála, Barbara évszázadok óta védőszentjük. Szent Borbálához szívesen folyamodtak már a középkori bányászok is, akitől a hirtelen halállal és a súlyos sebesüléssel szemben reméltek védelmet. A robbantási munkálatok megkezdése előtt kérték Borbála közbenjárását biztonságuk érdekében. A világ sok részén még folyik a földalatti, nehéz bányászmunka, sokszor hallunk bányákban rekedt emberekről, a külső világ előtt a felszínre kerülnek. Érthető az évszázados fohász, amit a leszállás előtt a kijelölt vajúr mondott el: „Oh, Szent Borbála! Hozzád fordulunk mindazok, kik a föld mélyébe leereszkedünk. Oltalmaz meg minket minden szerencsétlenségtől és bajtól. Könyörögj érettünk és légy erős pártfogónk mindörökké. Ámen.”

Európa csaknem minden országában megünneplik december 4-én Szent Borbála Napját. Magyarországon 1945 előtt Borbála napján munkaszünetet és ünnepi nagymisét tartottak. A Borbála-ünnepségek felújítását a Miskolci Egyetemen, a hagyományápolás égisze alatt a bányamérnök-hallgatók az 1980-as években kezdeményezték, majd ezt támogatva az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület az országban újra bevezette.

A bányászok egész Európában

közös hagyományokat, szokásokat alakítottak ki. Versényi György (1852-1918) a magyar bányászat folklórjának úttörő, mindmáig egyik legeredményesebb kutatójának a Bányák, babonák, hagyományok (Kiadta: Érc- és Ásványbányászati Múzeum Alapítvány, Rudabánya, 2011.) könyvét forgatva osztok meg e szűk keretek között néhány hiedelmet. Igen fontosak a rontás elleni „intézkedések”. A boszorkányok ugyanis Borbála napján szereztek be a rontáshoz szükséges ruhadarabokat, ezért tilos volt a ruhát kint hagyni. Nem lehetett mosni, teregetni, ruhát tisztítani, varrni, vagy bármely más, öltözethez tartozó tevékenységet végezni, mert úgy hitték, e cselekedetek a ház köré vonzzák az ártó boszorkányokat.

Eltették a seprüket, pálcákat vagy egyéb, a magyar folklórban ismert, boszorkányokkal ábrázolt eszközöket is, hogy azokkal semmilyen varázslás ne legyen végrehajtható. Persze, minden jó boszik is. Gyűjteményemben őt is találhatók. Ránézésre nincs sok különbség a jó és rossz boszik között, elég, ha én tudom, melyik a jó!

Tilos volt szomszédolni, hiszen a szomszédoló nő elviszi a jószág szerencsét, nem „kotyolnak a tyúkok”! „A szomszédoló nő – a néphit szerint – elviszi a jószág szerencsét, de magának is kárt okoz, mert a kezével majd nem tud jól fogni. Ám ha egy női látogató mégis betévedt a házba – ami az egész téli ünnepkörben szerencsétlenséget jelentett – azt feltétlenül seprével verték ki.” A férfiak persze, szomszédolhattak, őket le kellett ültetni, hogy a kotlós is nyugodtan üljön a tojásokon.

Nagyon tetszenek az asszonyi dologtíló napok. Borbálakor, a nőknek nem szabad fonni, mert az kóccá válik, és rátekeredne a marhák lábára, megsán-

tnak. No, ez nem érint annyira! Annál inkább az, hogy nem szabad varrni, (igen csúnyán varrok), akárcsak Luca napján, mert bevárnánk a tyúkok fenekét. Söpörni sem szabad, mert elsöpörné a szerencsét. Tűszakas a nők számára tilos volt, Borbálakor csakis férfiak rakhattak tüzet. Volt, ahol nem fejtették bort a férfiak, vagyis megvolt a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség.

Vannak ugyanakkor kifejezetten erre a napra javasolt tevékenységek is, így Göcsejben, szűkebb pátriában, a kukorica- és a tollfosztás, babfejtés lehetett, amelyet már csak skanzenekben gyakorolhatunk.

Hatalmas szakirodalma van a bányászlelmekkel (bányarém, bányapásztor, bányatörpe, bergmanli, pórtmandli, birgej, permonyik) kapcsolatos történeteknek. Versényi György az 1890-ben megjelent Ethnographia c. munkájában összegezte az addigi magyar néprajzi hiedelmeket a témában. Így a bányász-hiedelmek bekerültek a folklórműfajok közé. A tatabányai, salgótarjáni és Pécs környéki bányászok pórtmandlinak nevezték a bányászlelmet, tudjuk Dömötör Tekla kutatásaiból (1950). A bányászlelmekről, a bányamanókról szóló babonák, hiedelmek más formában még a mai napig ismertek. „Üristen, micsoda bányarém!” - mondjuk manapság is, a nem éppen csinos, elönytelen külsejű emberre. Igaz, nem jut eszünkbe, honnan is ered a mondás!

Hogyan is néz ki a bányászlelem? Leggyakrabban kistermetű, szakállas törpéként ábrázolták, piros sapkával, kezében bányászszámmal. A bányatörpék legtöbb törpéhez hasonlóan az emberek iránt általában jó indulatú alakok, de nem szeretik, ha a bányákban káromkodnak, vagy füttyölnek. Amíg nem bosszantják, szí-

vesen segítenek a bányamunkásoknak, figyelmeztetik őket a bekövetkezendő veszedelmekre, a jókat jutalmazták, a gonoszokat büntetik, felébresztik az elalvót. Tehát nemcsak a boszorkányok között, a bányászlelmek között is vannak jószágok.

Érdekesekek a karácsonyi hiedelmek. „A Felvidéken karácsonyeste pálnakát osztogattak. Az eladó lány az első pohárkát nem issza meg, hanem megmosdik vele. Ekkor találkozni fog kedvesével, s az megcsókolja őt. Kőrmöc vidékén, ha valaki Luca-naptól kezdve egy darab papíron mindennap vág egy lyukat, s karácsony éjjel ezzel a kórusra megy, átnéz rajta az oltár felé, meglátja a boszorkányokat. De igyekeznie kell, hogy ámen előtt künn legyen a templomból, s vigyázzon, nehogy valaha éjjel egyedül utazzék, mert megkeserüli. Emellett karácsonyestére a Felvidéken háromféle kalácsot sütnak, mindenikből egyet négyfelé vágunk, abból három részt a háziak esznek meg, a negyediket pedig annyi részre vágják, ahány marha van a háznál, s mindeniknek beadnak belőle egy darabkát. Akkor nem búvik beléjük a boszorkány, s a tehének jól fognak tejelni.”

Olvassuk el, ha van kedvünk A magyar nép hiedelemvilága (1981) kötetet, sokat megtudunk a bányász babonákról, hiedelmekről. Ha kevés az időnk, nézzük meg <http://www.annavolgy.hu/banyaszat/joszerencset/vedoszent.html> oldalt.

Higgyünk nyugodtan a Borbála-ág kivirágzásában, a jó és rossz boszikban, törpékben, vessünk nyugodtan búzát Borbála napján vagy Luca napján is. Így maradnak meg hagyományaink, hiedelmek, amit még nagyszüleinktől kaptunk örökölni. Adjuk tovább!

- lux -

Egy gazdag életút 2.

Előző számunkban dr. Horn János vasokleveles olajmérnök, okleveles gazdasági mérnök, okleveles szakközgazda, az OMBKE tiszteleti tagja, a BDSZ elnöki tanácsadójának a bányáiparban végzett szakmai munkájáról írtunk, annak apropóján, hogy augusztusban betöltötte a 90. életévét.

Az interjút a bányászszakszervezeti munkásságával folytatjuk.

- *Újabb fordulópontra jött az életedben.*
- Igen. 1992-ben Schalkhammer Antal, a BDSZ elnöke keresett meg és nagyon kedvező ajánlatot adott, ismerve szakmai és érdekvédelmi tevékenységemet is, hogy átvenne maga mellé,

te. Miután a BDSZ-ben kezdtem dolgozni, a KFH szakszervezete megszűnt, néhány tag átlépett más szakszervezetbe.

- *Önkényesen emeljünk ki néhány eseményt, illetve tisztséget.*

- Rendben, akkor a teljesség igénye nélkül említem (Ezekről eredeti fotóim is vannak): 1958: a VIKUV első szakmai munkatársainak ülése (Siófok.). 1960 - 1990-es évek: KGST. 1992: a BDSZ - Kormány tárgyalások résztvevője. 1993: a Központi Bányászati Múzeum (Sopron) kuratórium tagja. 1994: az MVM Rt. Felügyelő Bizottság elnöke. 1995: Kunos Endre sírhelye.

Jó szerencsét emlékülés 2008.

mint elnöki főtanácsadót, mert a szakszervezetben nincs megfelelő műszaki végzettségű szakember, amellel a várható, soron következő parlamenti választáson, mint tatabányai egyéni jelölt indul és ebben is számítana a munkámra. A mindenben nagyon kedvező ajánlatnak nem tudtam ellenállni, s igent mondtam.

A soron következő országgyűlési választáson Tatabányán, mint egyéni listán szereplő, döntő fölénnyel nyert, ez a következő választáson is hasonlóképpen történt. Akkor minden képviselő két szakértőt foglalkoztathatott, az egyik én voltam, a másik Tatabányán dolgozott, mint fizetett alkalmazott. Szakértőként állandó belépőt kaptam, mind a Parlamentbe, mind a „Fehér Házba”. (Csak zárójelben jegyzem meg: halála után egy másik képviselő örökölt hasonló feltételek mellett még további évekig). Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Schalkhammer Antal halála után az új elnök, Rabi Ferenc is mind a mai napig igényli munkámat.

- *Hogyan kezdődött kapcsolatod a bányászszakszervezettel?*

- Az O.F.F.-ben egy év után megvá-

lasztottak „társadalmi szakszervezeti titkárnak”. Az akkori BDSZ főtítkárnak, Kovács László azonnal beválasztott az ágazati szakszervezet országos vezető testületeibe. Nagyon sok szakmai anyagot is készítettünk, mind a vezetőtestületek, mind a kongresszusok számára, aminek a fogadtatása mindig kitűnő volt. Jól emlékszem egy tatabányai kongresszusra, ahol az arra készített anyagunkról szólt a hozzászólások 90%-a, és mindenki a dicséréssel kezd-

- *Jelenlegi szakmai tisztségeid?*

- Nagy megtiszteltetés és szakmai életutam elismerése, hogy az MTA BTB Bányászat, Geotechnika, - Nyersanyag-előkészítő Albizottság, s a Miskolci Egyetem MFK Kari Tanács tagja (1984-től folyamatosan), az OMBKE Energiabiztonsági Bizottságának tagja, a Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány Kuratórium -, a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány Felügyelő Bizottság, az ETE Műszaki Tanács -, a BKL Bányászat Szerkesztő Bizottság tagja, a SZGTI Alapítvány elnöke, vagyok. Több fontos BDSZ testületben töltök be vezetői, vagy tagi tisztséget. Ezek: a Bányász Kultúráért Alapítvány elnöke; A BDSZ Munkavédelmi és Egészségvédelmi Bizottság titkára; A BDSZ Bányászati Segélyalap Bizottság titkára; A BDSZ elnökség-és Országos Tanács állandó meghívott tagja.

Vas László bányamérnök sírjánál

- *Igen jelentős a hagyományteremtő munkád.*
- Napjainkban nemcsak a politikában, hanem a szervezetekben is sokan maguknak vindikálnak olyan dolgokat, ami nem úgy igaz, ahogy azt ők mondják. Ami a választ illeti, itt sem ragaszkodom a teljességhez, de amiket felsorolok, azok számomra a legjelentősebbek és örülök, hogy mindenről hivatalos iratokat/fényképeket tudok bemutatni.

1989-ben úgy gondoltam, hogy a nagy szénbányászati léépületek miatt meg kellene szólítani a korábbi első számú vezetőket, hogy az utókor számára hiteles történések maradjanak meg. Első lépésként felkértem a legilletékesebbeket, hogy vállalnák-e egy ilyen jellegű „beszélgetést”, s amikor egy kivétellel pozitív választ kaptam, pályázatokat nyújtottam be, aminek akkora sikere volt, hogy még meg tudtam jelentetni a „Képeslap – Bányászat” c. könyvemet. 2002-ben jelent meg az „ÉLETUTAK” sorozat első kötete, amelyet még 2012-ig további tizenkettő követett 4140 oldalon, százhusz életút-tal. A szakmai tudomány- és családtörténeti, szociológiai könyvsorozatommak a célja az is volt, hogy bemutassam a magyar műszaki társadalom kiválóságainak egyéni sorsát, munkásságát, amely egyben bemutatja és lenyomata a társadalmi közegnek, amelyben éltek, dolgoztak. A könyvek kereskedelmi forgalomba nem kerültek, a mindig négyszáz példányban megjelenő könyveket ingyen terjesztettük. Minden könyv kiadását csak a nyomdai munkák összege terhelte, senki (Én sem!) semmilyen címen tiszteletdíjat nem kapott, sőt több esetben én is anyagilag támogattam a kiadást. Minden könyv az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában díjmentesen olvasható. (mek.oszk.hu A keresőben: Horn János!) A sorozatért megkaptam 2012-ben a „Magyar rekorder” diplomát. Három alkalommal terjesz-

lésem az emléktáblánál tartott beszédemben egy új hagyomány megteremtését vállaltam, hogy a jövőben minden év április 7-én szakmai előadással és koszorúzással emlékezzünk meg e napról.

Minden évben a BDSZ és az OMBKE megrendezte az emlékülést. Mind a szervezést, mind a moderátori feladatokat egy személyben láttam el. A 2020. évi is már teljesen elő volt készítve (program stb.) mikor március 11-én bejelentették a vészhelyzetet, így számtalan e-mail-el, telefonnal sikerült lemondanom az ünnepséget.

Dr. Zsámboki László, a Miskolci Egyetem és a Selmeci Könyvtár igazgatója 1994-ben Kunos Endre életéről, a Bányászhimnusz költőjéről, kis könyvet készített és tiszteletpéldányként számomra megküldte egy kézzel írt levél mellékleteként, amelyben – ismerve a bányász hagyományok terén is végzett munkáimat – megkért, hogy próbáljam megtudni, valóban Kálozon nyugszik-e a költő. A könyv elolvasása után felvettem a kapcsolatot – természetesen telefonon, hol volt akkor még a mai csodálatos technika - a kálozi plébános úrral (Záborsky Kálmán), aki utána nézett a könyveknek és közölte, hogy van valóban a temetőben Kunos Endre nevű sír, nagyon elhanyagolt hiszen senki nem tudta, hogy ki nyugszik benne. Ezt követően azonnal felvettem a kapcsolatot Stivi Zoltán polgármester úrral és elmondtam, hogy a temetőben lévő sírt rendbe akarjuk hozatni és majd felavat-

A Márkushegyi bányáüzemben, előadás előtt

tettek fel MTA Újságíró díjra a felterjesztést mindig két MTA r. tag nyújtotta be + külföldön élő akadémikusok is -, de valószínűleg a munkahely neve nem volt kedves a döntéshozók számára.

1993-ban írásos javaslatot készítettem, a BDSZ – és OMBKE elnökei (Schalkhammer Antal és Dr. Tóth István) részére, hogy 1994-ben ünnepeljük meg a „Jó szerencsét” köszöntés elfogadásának centenáriumi ünnepségét Várpalotán, a Jó szerencsét Művelődési Központ színháztermében, miután egy könyvtárban megtaláltam a „Bányászati és Kohászati Lapok/az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és a M. Kir. Bányászati Akadémia közlönye 1894. április 15-ei XXVII. évfolyam 8. számát amelyben megjelent az OMBKE választmányának 1894. április 7-én felolvasással egybekötött rendes gyűlésének jegyzőkönyve (p.113-116) melynek 11. pontja: „Árkossy Béla a bányász köszöntésre vonatkozó ama kérdést terjeszti a választmányi gyűlés elé, hogy a német „Glückauf” köszöntést legmagyarosabban mi módon lehetne kifejezni. Többek hozzászólása után Péch Antal tiszteletbeli tag „Jó szerencsét” köszöntésformát tartván a legmagyarosabbnak hangzóknak, ezt ajánlja elfogadásra. Általánosan elfogadtatik.”

Mindkét elnök elfogadta a javaslatomat és megbíztak az emlékülés megszervezésével. Az emlékülésről a BKL Bányászat 127. évfolyam 2. szám (p. 169 – 176) számoltam be. Az emlékü-

ni. Örömmel vette a felajánlást.

Mindezekről tájékoztattam dr. Zsámboki Lászlót, aki vállalta, hogy egy tervrajzot készít, amit egy hónapon belül el is küldött. A BDSZ elnöke támogatta a munkámat és felvettem a kapcsolatot Dr. Fazekas Jánossal az OMBKE elnökével. Elhatároztuk, hogy egy kölcsönösen mindenkinek megfelelő időpontban leutazunk Kálozra és megállapodunk a teendőkről. Stivi Zoltán polgármester úrral és Záborsky Kálmán plébános úrral az önkormányzatnál találkoztunk és az ottani megbeszélés után mentünk ki a temetőbe, ahol valóban nagyon szomorú kép fogadott minket. A tervrajzot mindenki elfogadta – és most is köszönet -, hogy a tervrajz alapján az OMBKE Székesfehérvári szervezete társadalmi munkában elkészítette az új síremléket, aminek a felszentelésére 1995 október 25-én, mintegy száz fő jelenléte mellett került sor az alábbiak szerint: Bányászhimnusz. Dr. Horn János megnyitó beszéde. Dr. Zsámboki László: Kunos Endre életútja. Záborsky Kálmán plébános felszenteli a síremléket. Dr. Fazekas János zárogondolatai. Az ünnepség végén az Önkormányzat meghívására állófogadásra került sor, ahol a pohárköszöntőt Stivi Zoltán polgármester tartotta. Örülök és köszönöm azt is, hogy az OMBKE Székesfehérvári Szervezet minden évben Kálozon megemlékezést tart.

2013 decemberében Szófiában tartotta az „Ellenállók Nemzetközi

Szövetsége” (FIR) 16.kongresszusát, ahol 21 ország 49 antifasiszta szervezet háromszáz küldötte vett részt. Döntöttek arról, hogy 2014. március 21-22-én Budapesten tartja a FIR Végrehajtó Bizottsága ülést. Döntés történt arról is, hogy egy konferencia megtartására is sor kerül. A konferencia célja volt annak bemutatása, hogy a holocaust nemcsak vallási alapon szedte áldozatait. A konferencián több országból hangzottak el előadások (Tíz perc az ország nyelvén, tíz perc fordítással). Hanti Vilmos a MEASZ elnöke - akit több alkalomból választottak meg a FIR elnökének - a Szövetség német főtítkárával egyetértésben engem kért fel, hogy a magyar bányászellenállásról én tartsak előadást.

A konferenciára a Magyar Újságírók Országos Szövetsége nagyteremben került sor. A FIR elnöke megnyitó beszéde után a Szövetség görög alelnöke, s a német főtítkárnak előadása hangzott el, majd ezután az én előadásom, amit még három követett.

Sok irodalmi kutatást végeztem és nem szerettem volna, ha azok elvesznének, ezért 2014-ben megjelentettem százhusz példányban, hetvenhét oldalas magánkiadásban, kereskedelmi forgalomba nem kerülő „EMLÉKEZZÜNK AZ 1939 – 1945 ÉVEK BÁNYÁSZ ELLENÁLLÓIRA” c. könyvet. Ezeket tiszteletpéldányokként elküldtem a BDSZ-, és a MEASZ szervezeteinek és minden nagy bányaváros könyvtárának.

Döme Piroska (1912 – 2007) 1994-ben felkereste Schalkhammer Antalt, a BDSZ elnökét és javasolta, hogy a hős bányászokról, az 50 éve történetekre tekintettel emlékeztetést kellene tartani a Mező Imre úti temetőben. A megbízást én kaptam, a temető irodájában megtudtam, hogy a Munkásmozgalmi Mauzóleum 6 pilonon 28 – 28 gránittáblán örökítették meg a magyar és nemzetközi forradalmi munkásmozgalom kiemelkedő személyiségeinek nevét, születési – és halálozási évszámát. A pilonokon nyolc bányász neve is szerepel. A pilonokon lévő domborművek a magyar forradalmi munkásmozgalom főbb eseményeit is ábrázolják. A domborműveket Olcsai – Kiss Zoltán alkotta. Az általam szervezett megemlékezésen több száz bányász, egy bányászzenekar vett részt, a megemlékező beszédek után a pilonokon szereplő hős bányászokra koszorúkkal emlékeztünk. 2004-ben és 2014-ben Rabi Ferencel a BDSZ elnökével és Hámori István Péterrel a Bányamunkás c. lap főszerkesztőjével közösen helyeztük el a megemlékezés virágait.

Az idén Radnóti Miklós Antirasszista díj kitüntetésben részesültem, sajnos a betegségem megakadályozott abban, hogy a díjat személyesen vegyem át.

- *Tizennyolc szakmai konferencián tartottál előadást, negyvennyolc cikket jelent meg szakmai újságokban, harminchét kitüntetés tulajdonosa vagy (az első: 1958. Kiváló Dolgozó jelvény, az utolsó 2014. MTA IV. osztály). Sokan kérdezhetik: Végül kicsoda Dr. Horn János? Olajmérnök? Érdekvédő? Könyvszerkesztő? Filantróp?*

- Nagyon nehéz erre a kérdésre válaszolnom. Szakember vagyok, de szerettem és szeretem az érdekvédelmi munkát. Talán a maradandó siker - életem után is -, a könyvszerkesztői munkálkodásom, hiszen az „Életutak”, a „Képeslap – Bányászat” minden városi-, egyetemi könyvtárban, bányászati múzeumokban, szakmai egyesületeknél és számtalan egyéb helyen mindig megtalálható lesz. Maradandó siker még a családom. Sajnos gyermekorvos feleségem gyógyíthatatlan betegség következtében ötvenhét évi házasság után tavaly itt hagyott. Két egyetemet végzett fiam, nyolc unokám és két dédunokám van. Mit mondhatok még? Kívánok minden Olvasónak eredményeket, vírusmentes jó egészséget és Jó szerencsét!

30 éves a KBFI Nyugdijas Szervezete

A KBFI Nyugdijas Szervezete gyakorlatilag 1992-től működik, A Központi Bányászati Fejlesztési Intézet két részéből állt, a Varsányi Irén utcában, a Széna téren volt a Bányászati Tervező Intézet (BÁTI) és a III. kerületi Mikovinyi utcában működött a Bányászati Kutató Intézet (BKÍ). A Cég egyes részlegei még jó ideig tovább működtek, mára azonban

már csak egy lakópark és a főépületben működő Bérés József kutató központ emlékeztet a kutatóintézet egykori léte-sítményeire. A Varsányi Irén utcai épület is eladták.

A KBFI végelszámolásával egyidőben 1992-ben az akkori szakszervezeti vezetők úgy döntöttek, hogy megal-

pítják a KBFI Nyugdijas Szervezetét, mivel több volt a nyugdíjas tag, mint az aktív. Immár 30 éve működünk, szervezzük programjainkat, kirándulásokat, összejöveteleket, baráti találkozokat, a Bányásznapot és a Borbálanapot. Hálával és szeretettel gondolunk a megalapítókra és a mindenkori vezetőségre, hogy tovább adják a stafétabotot és sokat

dolgoztak azon, hogy intézményi háttér nélkül a mai napig működünk és összetartozunk.

Köszönet illeti a tagságot is aktivitásért 30 év alatt Magyarország minden nagy városát, megyeszékhelyeit és nevezetességeit bejártuk. A közös élmények még jobban összekovácsoltak bennünket.

Köszönet illeti a tagságot is aktivitásért 30 év alatt Magyarország minden nagy városát, megyeszékhelyeit és nevezetességeit bejártuk. A közös élmények még jobban összekovácsoltak bennünket.

A Szervezetünk létszáma fogyatkozóban egyre többen eltávoznak közülünk a vezetőség is változóban. A járvány 2020 és 2022 eleje között megakadályozta az összejöveteleinket, úgy döntöttünk, hogy egy közös kirándulással megnyitjuk rendezvényeink sorát. Baráti összejöveteleink valójában 2022. május 16-án kezdődtek, a BDSZ egyik tárgyalójában, ahol megbeszéltük a hosszú szünet alatti változásokat és a hogyan tovább témáit.

Ez évi első kirándulásunk célja a Nádasy Kastély megtekintése volt. A kirándulásra 2022. július 21-én egy keddi napon indultunk Székesfehérvárra, onnan 11.40-re oda is értünk Nadasdlaányra a Nádasy család kastélyához és parkjához. A csoportunk húsz főjével, másokkal együtt nagyon kedves, körültekintő hölgyet kapott vezetőül és egy óras sétával végig jártuk a Kastély két szintjét és minden termét. Utána volt időnk a parkot megtekinteni, beszélgetni.

Szervezetünk jövőjét illetően biztató jel, hogy újabb volt kollégák, nyugdíjas-ként kéri felvételüket csapatunkba.

Továbbra is őrizzük a bányász hagyományokat és a bányász szellemiséget.

Budapest, 2022. szeptember 20.

Tóth Péter vezetőségi tag
Láng Tamásné titkár

gyalási pozíciókhoz – amennyiben lesz -, az országos ajánlás figyelembevételével. Előadó: elnök, alelnök. 3. Az IndustriAll Europe állásfoglalásai. Előadó: nemzetközi titkár. 4. Különlék.

2022. december 7.

1. Beszámoló a BDSZ 2022. évi tevékenységéről, a BDSZ cselekvési tervében megfogalmazott célkitűzések értékelése. Előadó: elnök. 2. Tájékoztató a 2023. évi szakágazati és munkahelyi bértárgyalások helyzetéről, amennyiben addig megszűnik, az országos ajánlás figyelembevételével. Előadó: elnök, alelnök. 3. Javaslat a BDSZ 2023. I. féléves munkatervére. Előadó: elnök, alelnök. 4. MASZSZ Kongresszusi küldöttek megválasztása. Előadó: elnök. 5. Tájékoztató BDSZ társadalmi alelnök választás helyzetéről. Előadó: a Jelölő Bizottság elnöke. 6. Különlék.

Országos elnökség

2022. október 5. (Kihelyezett ülés)

1. Látogatás az Északdunántúli Vízmű Zrt. Víztermelő Bányáüzemében. (Vezetői tájékoztató és bányajárás.) 2. Az alapszervezeti szervezetségi felmérések megvitatása, tagozati és alapszervezeti feladatok konkrét meghatározása állásfoglalás formájában. Előadók: elnök, alelnök. 3. Előterjesztés a BDSZ üdülőiben szükséges beruházásokról. Előadó: főkönyvelő. 4. Döntés a Pannónia Pénztárszolgáltató Zrt-be történő befektetésről. Előadó: elnök. 5. Különlék.

2022. november 9.

1. A 2022. évi szakszervezeti munka tapasztalatainak megvitatása, értékelése. Előadók: elnökségi tagok. 2. A BDSZ 2023. évi feladatainak megvitatása, szakszervezeti álláspont kialakítása a bértár-

Könyvbemutató

Ózd és vidéke szénbányászata címmel jelent meg ifj. Vass Tibor új könyve. Míg

tavaly külön Bányászati bányatelepről írt kötetet, most már hét bánya létrejöttét és életét zárta a lapokba. A kiadásban segítséget nyújtott többek között a Borsodi Bányászok Területi Tagozata is.

Országos testületi ülések

Országos Tanács

2022. október 19.

1. Aktualitások a konföderációnk, a Magyar Szakszervezeti Szövetség munkájában. Előadó: Zlati Róbert MASZSZ elnök. 2. Tájékoztató az industriAll Europe BTUC4Recovery (könnyűipari tagszervezés) pályázatról, döntés az eredményes végrehajtáshoz szükséges feladatokról. Előadó: Krén Ildikó industriAll Europe stratégiai szervező. 3. Foglalkoztatási várakozások, kihívások a BDSZ szerveződési területén, tagozati és alapszervezeti feladatok konkrét meghatározása a szervezetség növelése érdekében. Előadó: elnök, alelnök. 4. Döntés a Bányászokért Alapítvány Bányász Kultúráért Alapítványba történő beolvadásáról. Előadó: elnök. 5. Döntés a Pannónia Pénztárszolgáltató Zrt-be történő befektetésről. Előadó: elnök. 6. Különlék.

2022. december 14.

1. Beszámoló a BDSZ 2022. évi tevékenységéről, a BDSZ cselekvési tervében megfogalmazott célkitűzések értékelése. Előadó: elnök. 2. Tájékoztató a 2023. évi szakágazati és munkahelyi bértárgyalások helyzetéről, amennyiben addig megszűnik, az országos ajánlás figyelembevételével. Előadó: elnök. 3. Javaslat a BDSZ 2023. I. féléves munkatervére. Előadó: elnök, alelnök. 4. Társadalmi alelnök titkos választás. Előadó: Jelölő Bizottság elnöke. 5. MASZSZ kongresszusi küldöttek megválasztása. Előadó: elnök. 6. Különlék.

Bőrös koszorúzás

A BDSZ székházának aulájában található emléktáblánál, melyet a munkásmozgalomért életüket áldozó bőripari dolgozóknak állítottak, az idén is megtartották, immár hagyományos megemlékezésüket a szakmai szakszervezet képviselői.

Sulyokné Kruspán Rozália alelnök asszony bevezető szavai után Cseh Zsuzsanna múltidéző szavait hallgathatták meg a résztvevők.

Karácsony

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

VÍZSZINTES:

1. Tengerentúli kontinens része – A Forsyte ..., angol filmsorozat. 2. Az ír illegális hadsereg névbetűi – ...-bogas; szövevényes – daruval a helyére illeszt. 3. Szabó Magda karácsonyi története címének 1. része – Sokan ..., Sánta Ferenc műve. 4. Nemez foszlánya! – lakoma – rövid, könnyű galopp. 5. Huzamosan élvez valamit – a cím 2. része – Minisztertanács, röviden. 6. Tea alkaloidja – az összes – Juho ... Paasikivi; Finnország hetedik elnöke volt. 7. Én, latinul – vonatkozó névmás – ..., mint a fehér holló. 8. Petrarca műzása – norvég férfinév. 9. Mata Hari is ez volt – pecunia non ..., a pénznek nincs szaga – Schütz ..., színész volt. 10. Melyik személy részére? – ebben az évben – de, németül. 11. Ozmium vegyjele – ..., Maria Rilke; osztrák impresszionista költő volt – az orvosi szótárban: keserű anyagok. 12. Süteményféle – az Arno mellékfolyója – ... Milan; olasz focicsapat. 13. Katonai alegység – a cím 3. része. 14. Brazil város – ésszel felfogja – dogma. 15. Japán magnómárka – kábítószert fogyasztó személy.

FÜGGŐLEGES

1. Átmérő – ivóhely. 2. Édeleg, ömleng – csekély méretű – becézett Zakariás. 3.... an der Thaya; osztrák város – műszálféle

– László becézése. 4. Géppisztolymárka – ... pite; vígjátéksorozat. 5. Pingál – például a kedd. 6. Rágcsáló állat – csupán, pusztán – Ábrahám fia. 7. Könnyűzenei műfaj – sportruházati márka – spanyol női név. 8. Izlandi autójel – erőszak, régiesen – az Odera német neve – Kossuth-díjas festő, grafikus volt (Sándor). 9. Szlovén népcsoport – célt teljesít – korszak. 10. Pest megyei város – ... ne va plus; krupie mondja – hullajtja. 11. Lemond valamiről – régi orosz hosszérték. 12. Féltség, ügyetlen – az a másik. 13. Növényevő hal – írnok, titkár, régiesen – az egykori osztrák schilling rövidítése. 14. Genitivus, röviden – Magyar Tudományos Akadémia, röviden – depó. 15. Hiba jelzője – Rio de Janeiro stadionja.

A rejtvénypályázat nyertesei

A szeptemberi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: SZEPTEMBER ELSŐ VASÁRNAPJA. BANYÁSZNAP.

A nyertesek: Kiss Józsefné, 3720 Sajókaza, Bányász u. 10.; Lévai Istvánné, 3720 Sajókaza, Rákóczi u. 41.; Lakatos Anita Dóra, 6237 Kecel Móra F. u. 1.

A nyereményeket postán küldjük el.

Taggyűlés Martfűn

A BDSZ Martfűi Nyugdijas Alapszervezete éves taggyűlést tartott, negyvenkét szakszervezeti tagjának. Beszámoló hangzott el az eltelt év tevékenységéről, gazdálkodásáról.

Mivel az eddig megválasztott tisztségviselők mandátuma lejárt, ezért új tisztségviselőket választott a tagság: Kovács Jánosné lett az alapszervezet elnöke, Lamos Katalin az elnökhelyettes,

Kovács Gáborné és Szabó Antalné a bizalmiak. A tisztség öt évre szól.

Megterveztük a következő évünket, céljainkat, döntöttünk a havi tagdíjmelet mértékéről és a szociálisan rászoruló anyagi támogatásáról.

Átadtuk a BDSZ emléklapját és korszóját annak a nyolc főnek, akik az idén jubiláltak 50-60-70 éves hűségük tagságukkal.

Lamos Katalin

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630